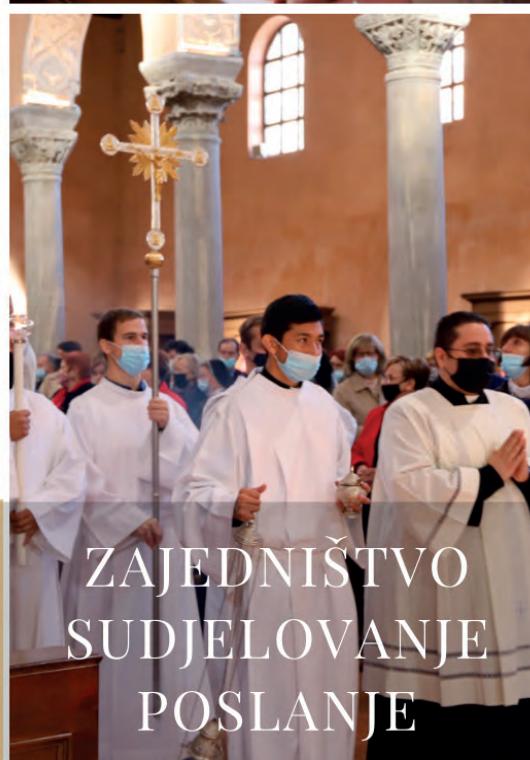

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | BR. 10/428 | GODINA XL | CIJENA 10 KN

LISTOPAD 2021.

SINODA
2021-2023

ZAJEDNIŠTVO
SUDJELOVANJE
POSLANJE

Poštovani čitatelji Ladonje,

u mjesecu listopadu imali smo prigodu doživjeti početak Biskupske sinode koju je u Rimu otvorio sveti otac papa Franjo, a ovih smo dana to otvaranje obilježili i u našoj Porečkoj i Pulskoj biskupiji svećanim slavljem, kako to Sveti Otac i preporučuje. Vjerljatno nam, poštovani čitatelji, još dosta toga nije dokraja jasno, ali se nadamo da ćemo ipak u raznim aktivnostima i promišljanjima prepoznati pravi smisao i svrhu Sinode koja je upravo započela. Tome će dakako svoj doprinos dati i Ladonja prateći poruke i događanja u svezi s tom temom. Sinoda se održava pod gesлом „Za sinodalnu Crkvu, zajedništvo, sudjelovanje i poslanje“. Za razliku od dosadašnjih sinoda koje su se uglavnom svodile na promišljanja i rasprave među biskupima i drugim kompetentnim osobama o važnim temama za život Crkve, ova Sinoda

želi dati prigodu svakom članu Crkve, svakoj zajednici i pokretu koji u Crkvi djeluju, pa čak i onima koji ne pripadaju Crkvi da mogu iznijeti svoje stavove i svoja promišljanja o svim temama koje Sinoda predlaže. Cilj je dakako kako kaže dokument: „Osluškivati u zajedništvu naroda Božjega što Duh Sveti govori u cilju razlučivanja sudjelovanja i suodgovornosti u odlučivanju o poslanju Crkve.“

Sinoda sama po sebi znači hodati zajedno. Zajedništvo je važna tema koja se predlaže da o njoj razmišljamo. Vjerujem da će biti itekako korisno razmišljati o zajedništvu i hodu prema ostvarenju zajedničkih ciljeva koji se ostvaruju u Crkvi. To dakako ne znači samo zajednički hod na općem ili svjetskom planu nego ostvarenje zajedništva i u sredini u kojoj mi danas živimo. Bit će prigoda razmisiliti i otvoreno progovoriti o svemu što pomaže zajednički hod prema ostvarenju poslanja Crkve, ali i vidjeti što otežava taj hod. U dokumentima Sinode također se naglašava „osluškivanje“. To svakako najprije znači osluškivanje Duha Svetoga, ali to znači i osluškivanje drugih kako bi se stvarno u otvorenosti, iskrenosti i razumevanju moglo ostvarivati poslanje svakog člana kršćanske zajednice.

Drugi pojам koji se ističe jest sudjelovanje. Možda smo i previše navikli da netko drugi mora nešto činiti, poglavito u crkvenim zajednicama, a naše se sudjelovanje često svodi na kritiziranje i ogovaranje. Možda je ovo sada pravi trenutak da svi mi sudjelujemo u cilju konkretnijega djelovanja Crkve dajući svoje prijedloge i korisne analize pravim ravnopravnim dijalogom i molitvom.

Poslanje je pojam koji nam na poseban način stavlja pred oči Sinoda. Odnosi se na misionarsku dimenziju Crkve. Crkva se ne smije i ne treba baviti samo sobom i usredotočiti se samo na sebe. Njezino

poslanje treba biti usmjereno prema svima, pa i prema onima koji danas žive na marginama društva i svijeta.

Sve to može biti prigoda da se potakne na razmišljanje mnoge među nama, čak i među nama vjernicima koji su se prepustili indiferentnosti, nezainteresiranosti i nebrizi za sve što se tiče vjere, Boga i Crkve. Svjesni smo da je to možda najveći problem i ove naše sredine. Možda se nešto na tom planu ipak može učiniti upravo povodom obilježavanja Sinode, pod uvjetom da svatko od nas vidi svoje mjesto u pozivu Sinode na promišljanje i dijalog u svim važnim predloženim temama. Onda vjerujemo da će i ovaj sinodalni hod Crkve donijeti plod.

Poštovani čitatelji, pred nama su blagdani Svih svetih i Spomen svih vjernih mrtvih. Nadamo se da ćemo i ove godine s nadom i vjerom zahvaliti Bogu na daru svetosti na milosti da svatko od nas može ići putem svetosti. Gledajući uzore mnogih koji su nas zadužili primjedom svoga odgovornog kršćanskog života, u nama se uvijek iznova budi nada da svetost nije privilegija samo za neke, već milosni dar svakome čovjeku da već sada, živeći dosljedno svoje poslanje u znaku ljubavi prema Bogu i bližnjemu, živi svetim životom. Zar nas nisu na to podsjetili mnogi koji su upravo u ovom vremenu iz ljubavi prema Bogu i čovjeku služili mnogima koji su oboljeli od bolesti Covida - 19 riskirajući i vlastito zdravlje i vlastiti život? I mnogi naši pokojni, kojih ćemo se upravo ovih dana spomenuti, ostavili su iza sebe primjer dobrote i požrtvovnosti, primjer ljubavi i iskrene vjere. Izrazimo i mi njima svoju zahvalnost time što ćemo nešto od onoga što je krasilo njihov život pretočiti u svoje danas jer su to sigurno i oni željeli i tomu se nadali. Poštovani čitatelji, želim svima ugodne i blagoslovljene ove jesenske dane.

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulsko biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Danijela Fattorich, David Gortan, Vilim Grbac, Tomislav Milohanić, Željko Mrak, s. Terezija Pavić

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-342

ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Godišnja pretplata 120,00 kuna

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisk/Nakladnik

JOSIP TURČINOVĆ d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

Broj i naziv žiro računa:

ISTARSKA KREDITNA BANKA UMAG d.d.

IBAN: HR7023800061147003243

Update iz inozemstva izvršiti na:

JOSIP TURČINOVĆ d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

IBAN: HR7023800061147003243

BIC/SWIFT: ISKBHR2X

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: SINODA 2021. – 2023.

Zajednički hod prema Bogu

Riječ „sinoda“ grčkoga je po-drijetla i složena je od priloga „syn“, što znači „zajedno“, i riječi „hodos“, koja znači „put“ ili „hod“. Glagol *synodeuein* („zajedno hoditi“) u grčkoj verziji Biblije nalazimo samo triput: u Knjizi Tobijinoj 5,17, u Knjizi Mudrosti 6,23 i Djelima apostolskim 9,7. Na sva tri mjeseta pojama nema posebnu teološku težinu, već jednostavno ocrtava fizičku stvarnost zajedničkoga hoda. Težina i teološka važnost riječi „sinoda“ nalaze se u dubini riječi „put“ ili „hod“ i pojmu „zajedništvo“.

Božji put za život čovjeka

Starozavjetna riječ „put“ (hebrejski „derek“) doslovno označava cestu, puteljak, pravac, ili udaljenost. Puno je važnije njeno preneseno značenje: „običaj, način ophođenja, ponašanje“, koje može biti i dobro, ali i loše. Prihvatići neki „put“ znači posvetiti svoj život određenim vrijednostima ili pak lošim stvarima. I Božji naum s čovjekom nazvan je „put“. Prema Knjizi Postanka 18,19 Abraham je izabran zato „da pouči svoju djecu i svoju buduću obitelj kako će hoditi putem Gospodnjim, radeći što je dobro i pravedno“. U mudrošnjim Psalmima „put“ će postati sinonim za život: čovjek uvijek bira između „dva puta“, između života s Bogom, koji označava „put dobra i pravednosti“, i života bezakonja i zla, u kojem u konačnici i nema života: „Jer

Gospodin poznaće put pravednih, a propast će put opakih“ (Psalm 1,6).

Metafora „puta“ kao života vjere jedan je od ključnih koncepata u židovskoj tradiciji, a srodnna riječ „halaka“ (od glagola *halak*, „hodati“) i danas označava cjelokupni korpus rabinskih zakonskih tekstova ili cijeli sustav vjerskih zakona i pravila.

Bog na putu s čovjekom

Novi zavjet preuzeo je slikovit stazozavjetni način izražavanja te je Božju ponudu čovjeku – Isusovim rijećima i životom – izrazio kao „put“ (grčki „hodos“). Sam Isus za sebe kaže da je „put, istina i život“ (Ivan 14,6). Isus je „put“ utoliko što vodi k Ocu: ne radi se o laganom putu, već o životnom izazovu: „O kako su uska vrata i tjesan put koji vodi u Život i malo ih je koji ga nalaze!“, reći će Isus u Matejevu evanđelju 7,14. Važna starozavjetna proročanstva, u kojima odzvanja riječ „put“, od samoga su početka prihvaćena kao ključ za razumijevanja Isusova djelovanja (Izajja 40,3: „Glas viče: ‘Pripravite Gospodinu put kroz pustinju’“ i Malahija 3,1: „Evo šaljem glasnika da put predam pripravi.“). A Djela apostolska donose jedinstven izričaj – u Djelima 9,2; 19,9.23; 22,4; 24,14.22 nalazimo riječ „put“ ili izraz „oni koji su od Puta“ kojim se označava prva zajednica kršćana, koja zajedno živi, moli i navješta Radosnu

vijest, u trajnom, dinamičnom stavu obraćenja.

Prema Evanđeljima, Isus je stalno na putu jer želi ostvariti zajedništvo s konkretnim čovjekom. Isus ne teoretičira o ljudskoj prirodi, već pješice obilazi gradove i sela, i dok hoda, On s učenicima raspravlja i poučava ih (Marko 8,27), susreće ljude koji mu trče ususret (Marko 10,17), zaustavlja se kako bi ušao u njihovu životnu situaciju, iskazuje im milosrđe, ozdravlja ih (Marko 10,46) i doteče njihov jad. I nakon uskršnjuća Isus kroči putem tuge razočaranih učenika na put u Emaus te ga svojom prisutnošću preobražava u put radosti i života, a oni sami, prožeti njegovim Duhom, postaju Njegovi navjestitelji.

Promjena je znak života

Čovjekov put ili hod prema Bogu dinamična je stvarnost iz dvaju razloga. Prvo, zato što je kao „hod“ ili „put“ uvijek podložan pokretu, otvorenosti i promjeni. Nadalje, dinamičnim ga čini dimenzija zajedništva: zajedništva s Bogom, prema kojem se ide, i zajedništva s ljudima, bez kojih se ne polazi. U tom procesu, uz hrabrost pojedinca i zajednice, jedino su stalno uporište duboka vjera, velika nada i iskrena ljubav. Bez njih nema ni pomaka, ni zajedništva, ni života.

„Sveti Josip uzor je onih poniznih koje krščanstvo uzdiže visoko u sudbini svijeta; sveti je Josip dokaz kako – da bismo bili dobri i istinski Kristovi sljedbenici – nisu potrebne ‘velike’ stvari, već su dovoljne tek opće, ljudske, jednostavne, ali istinske i autentične kreposti.“

(sveti Pavao VI.)

Dobro je poznato da prvoga dana u studenom slavimo svetkovinu Svih svetih. Tada Crkva slavi ne samo one osobe koje je uzdigla na čast oltara i uvrstila ih u popis svetaca nego i sve one ponizne i skrovite duše koje su svoj život potpuno stavile u službu Bogu i ljudima te postigle herojski stupanj ljubavi, odnosno svetost, i sada se raduju u slavi Neba. Vjerujemo da je takvih mnogo više od onih proglašenih svetaca, koji su cijeloj Crkvi stavljeni za primjer i uzor nasljedovanja Krista. No, to i nije čudno jer Isus kaže, a Sveti pismo nam donosi: „Budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski.“ (Mt 5,48) Sveti Pavao će kasnije reći da je volja Božja – naše posvećenje! (usp. 1 Sol 4,3) Drugi Vatikanski koncil, nadalje, u Konstituciji o Crkvi *Lumen Gentium*

Malim stvarima do velike svetosti

(br. 40) izričito kaže da smo svi mi kršćani, bez razlike na dob, spol i stalež pozvani na svetost. I svetci našeg vremena, primjerice sv. Majka Terezija, govorila su da svetost nije luksuz samo za neke pojedince, nego dužnost za sve. Neki će reći: „Ali kako ja, običan čovjek, koji ne znam toliko o Bogu kao svećenik ili biskup, koji imam obitelj za koju se trebam brinuti, koji se ne mogu posvetiti molitvi kao redovnik, kako ja mogu postići svetost?“ Odgovor na to pitanje možemo potražiti u životu svetoga Josipa.

Naime, prema Svetom pismu, znamo da su o Isusu govorili da je tesarev sin. Dakle, sveti Josip bio je tesar, rekli bismo našim rječnikom – „običan radnik“, „mali čovjek“. Znamo također da je živio skrovitim životom; bio je tih, miran i povučen. Tako u Svetom pismu nemamo zapisane niti jedne jedine njegove riječi. Pa kako je onda jedan takav čovjek koji je imao težak posao koji je radio kako bi prehranio svoju obitelj, čovjek koji nije bio nametljiv kako bi zadivio druge, čovjek koji nije propovijedao o Bogu niti naizgled činio velika i čudesna djela, postigao svetost? Odgovor se krije u riječima svetoga pape Pavla VI.: „Sveti Josip uzor je onih poniznih koje krščanstvo uzdiže visoko u sudbini svijeta; sveti je Josip dokaz kako – da bismo bili dobri i istinski Kristovi sljedbenici – nisu potrebne ‘velike’ stvari, već su dovoljne tek opće, ljudske, jednostavne, ali istinske i autentične kreposti.“ Slično će i sveta Terezija od Djeteta Isusa reći: „Samo je

jedno bezuvjetno potrebno: velika, jaka i vjerna ljubav, s kojom se ispunjavaju svakodnevne dužnosti, sasvim svejedno gdje smo postavljeni: jesmo li u školi ili na radnom mjestu, kod kuhijskog lonca ili u staji, služimo li bolesnicima ili sami ležimo bolesni.“ I na drugom mjestu: „Upamti da u Božjim očima ništa nije maleno. Sve što činiš, čini s ljubavlju.“ Drugim riječima, potrebno je živjeti svoju svakidašnjicu sa sviješću i nutarnjim stavom da sve što činimo – činimo za Boga, iz ljubavi prema Bogu i našim bližnjima. Zato, ako molimo – molimo s ljubavlju; ako kuhamo – kuhamo s ljubavlju; ako govorimo – govorimo iz ljubavi; ako šutimo – šutimo iz ljubavi, ako postimo – postimo s ljubavlju; ako činimo dobro – neka nas ljubav na to pokreće. Tako će se svaki naš rad i sve naše djelovanje pretočiti u ljubav. A herojski stupanj ljubavi, neprestanog izgaranja za Boga i čovjeka, jest svetost.

Nije li nam sveti Josip upravo primjer života jednog običnog, obiteljskog čovjeka, koji je, kao i svatko od nas, iskusio svu tegobu dana, ljudske brige? Nije li on iskusio bijeg pred neprijateljem kako bi spasio život svoga djeteta? Nije li on iskusio brigu roditelja koji je izgubio svoje dijete, kao mnogi roditelji danas? A opet – kako u svojim radostima, tako i u svojim žalostima – ostao je vjeran Bogu. Stoga, molimo svetoga Josipa da nas zagovara da i mi budemo vjerni Bogu i da svoju svakidašnjicu, ma kako ponekad siva bila, pretočimo u ljubav. Sveti Josipe, moli za nas!

ŠIROKI PUTEVI SINODALNOG HODA CRKVE

Počinje se konkretno ostvarivati zamisao pape Franje o tzv. sinodalnom putu Crkve. Priprema se Biskupska sinoda, u čijoj pripremi sudjeluje sveopća Crkva, sve biskupske konferencije, nad/biskupije i župe diljem svijeta, posvećene osobe, redovničke zajednice i vjernici laici. Svi su pozvani dati svoje mišljenje i doprinos ostvarenju toga povijesnog zaokreta Crkve. Povijesni je to zaokret ne zato što bi Crkva tek sada postala sinodalna Crkva, nego zato jer se po prvi put ova sinodalnost Crkve nameće kao dužnost, nezaobilazni put Crkve. Dosad je pojam „sinodalnost“ ostajao pomalo zaboravljen u dokumentima Crkve, a još više u praktičnom životu Crkve. Crkva je, naime, uvijek bila ili trebala biti sinodalno usmjerena. Negdje je to bila više negdje manje. Mnogo je toga ovisilo o pojedinim djelatnicima Crkve, njihovoj zauzetosti, sposobnosti uključivanja laika u život i djelovanje Crkve. Na kraju krajeva, već je Drugi vatikanski koncil takvom zamišljao Crkvu, samo što su većinom izostajala konkretna ostvarenja te koncilske ideje.

Sinodalnost – otvorena vrata Crkve

Nakon što je papa Franjo u svojoj enciklici o Amazoniji počeo govoriti o sinodalnom putu Crkve, nije mogao predvidjeti nekakva zastranjenja u konkretnom ostvarenju toga puta. Sada su, u pripremnom dokumentu Biskupske sinode, otklonjene neke nedoumice. Jasno je npr. dano do znanja da sinodalnost ne znači usvajanje demokratskih načela u životu Crkve, gdje bi se o istinama vjere i morala odlučivalo po principu većine i manjine. Ako sinodalnost znači da bi u širenju i naviještanju Evangelijske moralne ravnopravno sudjelovati svi članovi Crkve, to još uvijek ne znači da bi njihove ovlasti morale biti u potpunosti izjednačene. Sinodalnost znači otvaranje Crkve prema svima, pogotovo onima koji su na rubu društva. Već od konklava kada je izabran za papu iza zatvorenih vrata Sikstinske kapele, papa Franjo zagovara potrebu otvaranja vrata Crkve. Djelovanje Crkve ne može biti prepusteno

samo „profesionalcima“, svećenicima, redovnicima, biskupima... Sinodalni put Crkve jest „otvaranje vrata“ svima, ali pogotovo onima koji su donekle imali osjećaj da ih je Crkva zaboravila. Naravno da se, barem u nekim zemljama, tu kao nužno nameće pitanje zlouporaba maloljetnika i odnos Crkve prema žrtvama zlostavljanja. Te žrtve ne smiju imati dojam da ih je Crkva zaboravila i da nije sposobna sankcionirati krivce.

Crkva i „anonimni kršćani“

Naravno da takvo poimanje sa sobom povlači i neke promjene i naglaske u nauku Crkve. Tako onaj pojam „opcija za siromašne“, tj. briga Crkve za ljude koji su na bilo koji način uskraćeni u svom životu, više nije samo „opcija“ u smislu dragovoljnoga postupanja, nego postaje istinska obveza svakog crkvenog djelatnika i vjernika. Za pretpostaviti je da će se na sinodi koja je u pripremi postavljati pitanja i o nekim drugim ljudima koji se osjećaju donekle isključeni iz Crkve, kao što su razvedeni i ponovno civilno vjenčani, ljudi koji nisu praktični vjernici, ali su uvjereni humanisti, spremni u svakom trenutku činiti dobro svojim bližnjima, ljudi koji nisu rimokatolici, ali svoju vjeru žive dosljedno itd. Sve njih možemo nazvati imenom „anonimni kršćani“, o kojima govorи već Koncil. Hoće li oni i nadalje ostati anonimni ili će Crkva uspjeti s njima uspostaviti neki plodonosni kontakt i znati vrednovati i iskoristiti njihovu predanost dobru? Možemo li s njima kvalitetno suradivati bez suvišnih predrasuda? Jasno je, dakle, da se tu ne radi o nekakvom revolucionarnom mijenjanju nauka Crkve ili njezinih istina, kao što misle neke tradicionalistički usmjerene skupine u Crkvi. Radi se o kvalitetnijem i sveopćem navještaju Radosne vijesti svakome koji je barem donekle otvorena srca da ju sasluša i eventualno prihvati.

Sinodalnost kao zajedništvo

Sinodalni je put zadatak čitave Crkve. Uvjeti u kojima Crkva djeluje različiti

su u svijetu. Stoga je iznimno važno da se što je moguće veći broj kako službenih djelatnika, tako i vjernika laika uključi u davanje prijedloga kako te ciljeve sinodalnoga puta ostvariti. U Crkvi u Hrvatskoj vjerujem da će mnogi prijedlozi polaziti od činjenice da nedostaje svećenika, pa se logično postavlja pitanje uključivanje laika u neke crkvene službe. Radi se, naprimjer, o oženjenim đakonima kojih u Hrvatskoj ima pre malo, ali i o nekim službama gdje bi laici-stručnjaci sva-kako mogli zadatak bolje obaviti nego jedan svećenik koji nema stručnu naobrazbu. Svakako je moguće laicima povjeriti službu ekonoma biskupije ili ravnatelja Caritasa, ali i službu akolita ili pomoćnika kod dijeljenja pričestia. No, što je možda najvažnije, treba iznaći načina kako laike uključiti u temeljnu dužnost naviještanja Evangelija. Tako, naprimjer, osim u službi vjeroučitelja, jedan teološki obrazovan laik u Hrvatskoj gotovo da i nema drugoga načina da se stavi u službu od javnoga interesa. Trebao bi im biti omogućen rad, naprimjer, u socijalnim službama, domovima za starije osobe, u nekim svjetovnim medijima... Jedan istinski kršćanski odgojen i obrazovan laik, gdje god radio, neće biti samo stručnjak u poslu, nego i navjestitelj Radosne vijesti, i to onim ljudima do kojih crkveni službenik teško dospijeva. Sinodalni put otkriva i nudi mnoge puteve. Valja samo imati dovoljno odvažnosti tim putevima i krenuti.

ZAPOČEO CRKVENI HOD POSVEĆEN SINODALNOSTI U CRKVI

Početak crkvenoga hoda posvećenog sinodalnosti u Crkvi za Porečku i Pulsku biskupiju obilježen je u subotu, 16. listopada 2021., svečanim misnim slavlјem koje je u posve ispunjenoj porečkoj bazilici predslavio apostolski upravitelj Porečke i Pulsko biskupije mons. dr. Dražen Kutleša, u susavlju s četrdesetak svećenika.

Prije mise izlaganje o sinodalnosti izrekao je preč. mr. Ilija Jakovljević. „Naša biskupijska zajednica: predstavnici naših župa, udruga, zajednica, svećenika, redovnika i redovnica, predvođena našim pastirom nadbiskupom Draženom, danas započinje svoj sinodalni put na koji nas je pozvao papa Franjo. Predstavnici naših zajednica na simboličan način predstavljaju Božji narod u ovoj partikularnoj Crkvi. Vi ste i dosad bili najbliži suradnici svojih župnika, bili i jeste vidljiv znak sinodalnosti na župnim razinama. Danas vas pozivam da budete nositelji sinodalnoga puta u svojim zajednicama“, rekao je preč. Jakovljević. U nastavku je pojasnio da „sam izraz ‘sinoda’ što u izvornom obliku znači ‘ići zajedno’, jasno ukazuje na tu bitnu teološku značajku Crkve kao zajedništva, koje svoj

vidljiv izraz dobiva u raznolikim oblicima zajedničkog suodlučivanja, suodgovornosti i sudjelovanja svih vjernika u poslanju Božjeg naroda. Ona označava put kojim narod Božji zajedno hodi.“ Stavio je naglasak na tri teme ove sinode: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje, te upozorio, citiravši papu Franju, na tri opasnosti u provođenju Sinode: formalizam, intelektualizam i kušnja nepokretljivosti. Zaključio je izloživši konkretne prijedloge za promišljanje o temama sinode na župnim razinama.

Na misi su se okupili predstavnici iz svih dijelova Biskupije. Pred olтар su, dolazeći, donijeli simbolične darove uime svojih župa.

„Sinodalnost prije svega označava poseban stil koji karakterizira život i poslanje Crkve, izražavajući njezinu narav kao Božjega naroda koji zajedno hodi i koji se okuplja, pozvan od Gospodina Isusa u snazi Duha Svetoga da naviješta Evanđelje. Crkva prepoznaje da je sinodalnost sastavni dio same njezine naravi. Sinodalnost nije tek neko događanje ili slogan, nego stil i način postojanja kojim Crkva živi svoje poslanje u svijetu. Poslanje Crkve iziskuje da cijeli Božji narod hodi zajedno, pri čemu svaki ud obavlja svoju osnovnu zadaću koja mu je povjerena, ujedinjen sa svima drugima. Ukratko, ovaj je sinodalni hod usmjeren prema Crkvi koja će na plodonosniji način biti u službi dolaska kraljevstva nebeskoga“, rekao je nadbiskup Kutleša u homiliji.

Posebno je, primjerima psihološkoga pristupa, analizirao život Crkve u perspektivi zajedništva, odnosno tumačeći ljepotu, nedostatak i obnovu zajedništva.

Govoreći o zajedništvu, usporedio je suživot vjernika u Crkvi s

udovima kao sastavnim dijelovima tijela. „Naša fizička tijela ne mogu ispravno ili sigurno funkcionirati ako svaki ud našega tijela ne komunicira ispravno, tj. istinito s drugima. Naša sigurnost dolazi tako što naši osjećaji i živci predaju istinite poruke našem mozgu. Ako bismo počeli slati pogrešne i neistinite poruke mozgu, došlo bi do velikih posljedica. Tijelo može djelovati ispravno i zdravo samo kada svaki njegov ud vrši svoj posao i komunicira istinito s mozgom. Crkva ne može ispravno funkcionirati ako njezini članovi zamagljuju istinu jedni prema drugima ili ne uspiju raditi zajedno iskreno i s ljubavlju. Ne možemo učinkovito surađivati ako jedni s drugima ne živimo u istini.

Zbog spomenutih nedostataka Crkva postaje odraz društva u kojem djeluje. Moramo se iskreno zapitati jesmo li mi samo ogledalo društva u kojem živimo? U vred-

novanju intelekta, je li došlo do podcenjivanja srca? U vrednovanju izvrsnosti, je li došlo do podcenjivanja jednostavnosti? Cijenimo li više ohole, a zaboravljamo ponizne? Odgovor je na mnoga od ovih pitanja, vjerojatno, da. Zato se možemo zapitati postoji li nuda da će se naša zajednica preobraziti kako bi odražavala ljepotu uzajamne ovisnosti i ljubavi“, zapitao se nadbiskup Kutleša. Zaključno je istaknuo da je „sinodalni hod koji naša biskupija započinje poziv na obnovu i produbljivanje zajedništva u ovoj mjesnoj, ali i općoj Crkvi. Svatko je od nas pozvan dati svoj doprinos u zajedničkom prosuđivanju znakova vremena. Pritom neka nas sve vodi duh ljubavi i svijest da svaki ud ima svoju zadaću i svoju specifičnu odgovornost za funkcioniranje cjeline. Ako nema ljubavi i spremnosti da se drugoga čuje i

razumije, nema ni zajedništva. Ako izostane svijest o različitosti uloga i razina odgovornosti, ovaj naš hod neće donijeti željenoga ploda.

„Zato možemo zaključiti govorčići da najviše pažnje, suosjećanja i ljubavi ostavimo jedni za druge dok svoje molitve za dobre plodove ovoga našeg hoda upravljamo Ocu nebeskome“, zaključio je mons. Kutleša.

Nakon homilije predstavnici devet dekanata zapalili su svijeće posebno urešene simbolima sinodalnoga hoda te su svjetlo prenijeli svima nazočnima. Uslijedio je blagoslov vode te obnova krsnih obećanja. Broj vjernika koji se okupio na ovome slavlju daje naznaku da sinodalni hod u ovoj partikularnoj Crkvi može donijeti zanimljive plodove. Misu je glazbeno pratilo katedralni zbor, uz orguljsku pratinju Marijane Gulić.(G. Krizman)

CONDURA CROATICA U LABINU

Mješoviti pjevački zbor iz Zadra

Labin je 18. i 19. rujna doživio osvježenje u vjerskom i kulturnom smislu.

Naime, 18. rujna u crkvi Rođenja Marijina zadarski je mješoviti pjevački zbor pod imenom „Croatica condura“ održao koncert izvodeći pjesme o Blaženoj Djevici Mariji od renesanse do danas. Zborom je dirigirao maestro Ivo Nižić. Možemo reći da su publika i zbor „kliknuli“: „opipljivo se osjećalo“ međusobno prihvaćanje. „Uz vaše pjevanje ova lijepa crkva djeluje prisnije, bliže, domaće...ova ju glazba tumači na neki drugi način...uzdiže naše duše u visine, ne samo da nam pogled traži krasne oltare i predivni strop, nego nam otvara duhovne, nebeske visine. Diže dušu u raj“ – objasnio je vlc. Blaž Bošnjaković doživljavanje koncerta, a publika je svojim srdačnim pljeskanjem to i potvrđivala.

Dirigent, maestro Ivo, i sam je zaključio: „Mi gledamo vaša lica i vidimo da prihvaćate i nas i naše pjevanje, da sudjelujete, da niste odsutni. Drago nam je biti ovdje.“ Publiku je najviše oduševilo „Virovanje (prema pivanju pivača Župe sv. Martina biskupa iz Pridrage)“.

Izvedene su skladbe: „Vsa lipa jesi“ (14. st., Novalja, otok Pag), Ludovico da Vittoria: „Ave Maria“,

„O Gospoe“ (glazba Ivo Nižić, riječi fra Šimun Klimatović, 15. st.), Sergej Tolstokulatov: „Veliča duša moja Gospoda“, Ivan pl. Zajc: „Zdravo Marijo“, Joško Ćaleta (obrada):

Dojmovi zbora Condura Croatica

Još smo pod dojmom našega boravka u Labinu. Dojam je snažan jer je dotaknuo naše najdublje strune, one... duhovnoga bića. Dojam još treperi jer je pojačan vašom dobrotom i duhovnim ozračjem koji kod vas vlada. Crkve u Gornjem i Donjem Labinu su poput starinskih crkvica u kojima se čuju pradavne molitve i pjesme vaših pređa... Nama su bile nadahnuće na misi i koncertu. I još nešto... svaka pjesma ima svoju dušu, duhovnu dimenziju, osobito crkvena. Kad zbor dopre

„O Marijo Majk“, Ivo Nižić (iz pasionskoga oratorija *Križina*): „Materino naricanje“, Branko Starc: „Zdrava bila Divica Marija“, Sergei Rachmaninov: „Bogorodice Djeko“, Ivo Nižić (iz pasionskoga oratorija *Svit za spasom vapije*): „Materina uspavanka“, „Virovanje“ (...).

Sutradan, 19. rujna, zbor je pjevao u Donjem Labinu u crkvi sv. Franje na misi u 9 sati. Župnik Blaž kratko je na propovijedi rekao: „Ovo je pjevanje pjevana propovijed puna Riječi Božje! Prepustimo se njegovoj snazi. Parafrazirajmo sv. Augustina: ‘Tko pjeva, dvostruko moli! Također, i tko dobromjereno sluša!‘ Na kraju su vjernici koji su sinoć bili na koncertu zamolili da im se otpjeva još jednom „Virujem“ (vjerovanje se u misi recitiralo).

Naziv „Condura croatica“ dolazi od pojma starohrvatske ninske lađe. Tim je lađama knez Domagoj zadavao velike nevolje svima koji su haračili, gusarili i vršili agresiju na hrvatski pomorski teritorij.

Labinjani su svojim gostima poklonili nešto u „istom rangu“, a to je bač. Bač je rudarski vagonet kojim je prevezeno na milijune tona kvalitetnoga labinskog/raškog ugljena iz utrobe zemlje na svjetlost dana.

I nakraju se postavlja pitanje kako je došlo do ovoga susreta. Odgovorio nam je organizator, vlc. Blaž: „Listao sam (u tom trenutku!) novi broj Ladonje i zapela mi je za oko jedna fotografija. Bila je puna sugestija: veliki križ (*Križina*), ispod

do tih prostora, dogodi se pjesma, umjetnost, ljepota, a auditorij čuje nebesku glazbu. Zato osobito poštovanje izričemo slušateljstvu. Bez uzajamnih vibracija izvođača i vas slušatelja „nebo se (ne bi) spustilo na zemlju“. Svi mi u zboru oduševljeni smo vašom analizom našeg boravka u Labinu. U našem ćemo se gradu njome hvaliti, naročito pred poglavarsvom. Još jednom zahvaljujem svima vama, gradu Labinu, a naročito župniku don Blažu Bošnjakoviću.

Srdačan pozdrav, Ivo Nižić

njega puno ljudi iz kojih isijava nešto posebno (duhovno). Piše ispod slike da se to dogodilo u Lanišću. *Oratorij Križina*. Osjetio sam da je to nešto veliko, duhovno... To bih želio u Labinu. Stupio sam u kontakt s vlc. Josipom Mašinom koji mi je ispričao što je to. Dao mi je kontakt gospodina Ive Nižića, koji mi je rekao da bi izvedba *Križine* bila prezahtjevna i za njih jer treba velika priprema i dugo bi se čekao termin za izvedbu. Onda smo se dogovorili da bude nešto manje zahtjevno i vremenski i organizacijski i dogovorili smo koncert. No, onda je došla pandemija i bilo je vrlo teško posložiti sve uvjete koji se traže. Hvala Bogu, uspjeli smo na veliko zadovoljstvo i jednih i drugih. Velika hvala zboru *Condura Croatica*, maestru Ivi Nižiću, Gradu Zadru koji im je pokrovitelj i svima koji su se odazvali na koncert i misu. Siguran sam da nitko prisutan nije zažalio: žaliti mogu samo oni koji nisu našli za shodno odazvati se pozivu.“ (sudionik)

Papa Franjo dodijelio Ivanu Milotiću odlikovanje Reda sv. Grgura Velikog

Sveti otac Franjo dodijelio je 11. kolovoza 2021. izv. prof. dr. sc. Ivanu Milotiću, nastavniku na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i na Fakultetu hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, odlikovanje viteza Reda svetog Grgura Velikog.

Papa Franjo je profesoru Milotiću odlikovanje dodijelio kao izraz priznaja-nja i zahvalnosti za zasluge učinjene Svetoj Stolici i u korist Crkve, za iznim- man doprinos u promicanju kanonsko-pravne znanosti u Republici Hrvatskoj i proučavanju povijesti Crkve u Istri. Odlikovanje viteza Reda svetog Grgura Velikog, koje kao jedno od pet civilnih odlikovanja dodjeljuje Sveti Otac, 1831. godine ustanovio je papa Grgur XVI.

Odličje se sastoji od malteškoga križa sa slikom svetoga Grgura Velikog u sredini na prednjoj strani. Na stražnjoj je strani zapisano geslo *Pro Deo et Principe*. Iznad križa nalazi se lоворova kruna zelena sjaja, ovješena o crvenu vrpcu zlatna obruba.

Među poznatim osobama kojima je dodijeljeno to odlikovanje jesu Otto von Habsburg, Gilbert Keith Chesterton, Dolores i Bob Hope, Eunice Kennedy Shriver i drugi uglednici.

Već godinama profesor Milotić zna- nje i energiju stavlja u službu Crkve u Republici Hrvatskoj, kako Porečke i Pulsko-biskupske konferencije, tako i Hrvatske biskupske konferencije, u kojoj je član različitih komisija i vijeća. Član je i tajnik Pravne komisije, supredsjedatelj je Mješovite komisije Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije za pravna pitanja, član je Ekonomskoga vijeća Hrvatske biskupske konferencije. Na sjednici Stalnoga vijeća Hrvatske biskupske konferencije 6. rujna 2021. izabran je za pravnoga savjetnika Pravne komisije COMECE-a (Komisija biskupske konferencije Europske unije).

Zalaganjem profesora Milotića, na- kon 73 godine od ukidanja kanonsko-pravne skupine predmeta, u studijski program Pravnoga fakulteta u Zagrebu vraćeno je poučavanje kanonskoga prava u njegovu prožimanju s civilnim pravom te je bio prvi nositelj kolegija „Kanonsko pravo i hrvatski pravni sustav“. Član je i Hrvatskoga kanonistič-kog društva, u kojem je predsjednik

Odbora za izradu normativnih akata iz civilnoga i kanonskog područja. Dobitnik je priznanja toga društva za znanstveni doprinos proučavanju odnosa Crkve i države te kanonskoga prava (2015.). Pokretač je i voditelj međunarodnoga pravnog (civilističkog i kanonističkog) i povjesnog znanstvenog skupa „Motovunski kolokvij“.

Svojim radovima (knjigama i član- cima) dao je doprinos poznavanju povijesti i kulture Istre te Crkve u Istri.

Ivan Milotić (r. 1982. u Puli), školo- vao se u Pazinskom kolegiju-klasičnoj gimnaziji, diplomirao je na Pravnom fakultetu u Zagrebu sa *summa cum laude* (2006.) kao najbolji student u gene- raciji, gdje je i doktorirao na Poslijedi- plomskom studiju iz građanskopravnih i obiteljskopravne znanosti (2012.).

Predsjednik je Odbora za statutarna pitanja Sveučilišta u Zagrebu u koji je izabran zbog znanstvene izvrsnosti u nomotehnici. Član je Etičkoga savjeta Sveučilišta u Zagrebu. Član je Odbora za pravosuđe Hrvatskoga sabora (od 2021.). Bio je član Odbora za zakonodavstvo Hrvatskog sabora (2017. – 2020.).

Glavni je urednik časopisa „Pra- vo i porezi“ gdje vodi stalne rubrike „Novi zakoni“ i „Jezik u pravu“. Stalni je suradnik časopisa „Računovodstvo, revizija i financije“ i „Croatian Arbitra- tion Yearbook“. Bio je glavni urednik časopisa „Ceste i mostovi“. Urednik je nakladničke cjeline *Histria Christiana historicō-iuridica*. Pokretač je i jedan od voditelja međunarodnoga znanstvenog skupa iz građanskog procesnog prava „In memoriam Srećko Zuglija“.

Bio je voditelj znanstvenoga projekta pravne, povijesne, ampelografske i eno- loške argumentacije hrvatske pozicije u prijeporu i sporu oko naziva vina i sorte teran (2016. – 2017.) koji je za Republiku Hrvatsku (i vinare iz hrvatske Istre) uspješno okončan odlukom Suda Europske unije.

Dobitnik je Rektorove nagrade Sveučilišta u Zagrebu (2003./2004.). Bio je kao student u više navrata stipendist Zaklade Zlatko Crnić i kao poslijedi- plomant Zaklade Zlata Bartl. Laureat je Godišnje nagrade mladim znanstveni-

cima i umjetnicima Društva sveučiliš- nih nastavnika i drugih znanstvenika u Zagrebu (2009.). Knjiga „Mletačko-au- strijska granica u Istri / Il confine vene- to-austriaco in Istria“ čiji je suautor do- bila je Nagradu Hrvatskoga muzejskog društva za 2017. godinu za najuspješniji znanstveno-istraživački projekt koji je rezultirao objavom knjige.

Autor je više od stotinu znanstvenih i stručnih članaka te dviju knjiga iz građanskoga, trgovčkog i upravnog prava te nomotehnike i jezika u pravu. Autor je šezdesetak znanstvenih radova i više knjiga iz kanonskoga, crkvenog (*ius ecclesiasticum*), rimsко-kanonskog i rimskog prava. Urednik je više od 20 zbornika radova i knjiga. Recenzirao je više od 70 znanstvenih članaka i knjiga.

Priredio je prijevode (s latinskoga, grčkog i istromletačkoga) i komentare Milanskoga edikta (313.), Motovunsko- ga statuta (XII. st. – 1507.), Momjan- skoga kapitulara (1521.), Tridentskoga pravorijeka (1535.) i Vrsarskoga statuta (1609. – 1768.).

Vodio je desetak višegodišnjih znanstveno-istraživačkih projekata. Istraživanje i projekt „Grčko-rimsko i kanonsko pravo u pravnim temelji- ma Zapada“, čiji je voditelj, ostvarili su najsnažniju potporu Sveučilišta u Zagrebu među svim pravnopovi- jesnim istraživanjima. (IKA)

U Kašteliru proslavljeni Sv. Kuzma i Damjan

Kaštelir, mjesto u Porečkom kanatu, proslavilo je u nedjelju, 26. rujna 2021. svoje nebeske zaštitnike, sv. Kuzmu i Damjana. Misno slavlje predvodio je vlč. mr. Maksimilijan Buždon, župnik u Novigradu, uz koncelebraciju vlč. Marijana Kancanića, bivšeg župnika Kaštelira, vlč. dr. Ante Sorića, ravnatelja klasične gimnazije u Zadru, te vlč. mr. Želimira Bagavca, župnika domaćina.

Vlč. Buždon prigodnu je homiliju započeo informacijom kako se papa Franjo nedavno susreo s jednom kršćankom koja je zajedno sa svojom djecom uspjela pobjeći iz Kabula, no otac obitelji odveden je od strane tamošnjih vlasti i izgubljen mu je svaki trag. „To su današnji suvremeni mučenici“, istaknuo je propovjednik, „to su ljudi koji trpe, pate i proganjaju su zbog svoje vjere, i to danas, u 21. stoljeću“. „To se ne događa samo u Afganistanu, iako su od tamo vijesti najaktualnije, progoni kršćana događaju se i u Kini, gdje su kršćani na dnevnoj bazi zatvarani u zatvore, ne dopuštaju im da djecu do 18. godine poučavaju u vjeri, biskupi su godinama u zatvoru, muče i ubijaju obične vjernike, još se gore događa u Sjevernoj Koreji, to se događa i u mnogim zemljama Azije i Afrike, većinski muslimanskim. Kada govorimo o mučeništvu, nama je taj pojam pomalo dalek, ali naša Istra i Hrvatska nisu daleko od vremena, a to je samo jedna generacija prije nas, kada se i ovdje proganjalo samo zbog vlastite vjere“, naglasio je vlč. Buždon. „Istarski svećenici, i danas su živi, bili su na robiji, neki su ubijeni, slavimo i

naše mučenike, bl. Miroslava Bulešića i bl. Francesca Bonifacia, bl. kardinala Stepinca, koji su nam i dalje svjetli primjer i svjedoče nam da je mučeništvo samo jednu generaciju iza nas. Njihova krv, njihova žrtva i danas nam svjedoče da su te vrednote kojima su oni težili vječne vrednote, one nisu prošlost“, podsjetio je propovjednik.

„U našem vremenu, koje je opterećeno materijalizmom, te će vrednote biti još potrebni. Vremena progona ne pripadaju samo Crkvi prvih stoljeća, iako je u prvim stoljećima kršćanstva mučeništvo bilo jako naglašeno, no nije samo tada Crkva rasla natapana krvlju mučenika, nego su ona stvarnost mnogih kršćanskih zajednica diljem svijeta.“ Propovjednik se prisjetio jednoga svog kolege svećenika s kojim je zajedno studirao u Rimu, a koji je iz srednjoafričke republike; svjedočio je kako se ondje živi u kontinuiranom strahu i opasnosti od progona zbog vlastite vjere.

„Kada slavimo mučenike, mi želimo u memoriji Crkve održati sjećanje na one koji su bili najbolji svjedoci. Oni su svjetionik, oni su trpjeli, bili su mučeni po uzoru na našega Učitelja, oni nam svjedoče da je moguće biti do kraja vjeran. Kada se mi pokolebamo, pred sobom imamo njihov primjer ustrajnosti. No, oni su prije mučeništva živjeli plodonosan život“, istaknuo je propovjednik te je ukratko citirao podatke iz životopisa tih svetih liječnika. „Zapisano je da su svoje umijeće koristili besplatno“, naglasio je vlč. Buždon. „Nisu naplaćivali svoju pomoć jer su htjeli bližnjima iskazati ljubav, još i prije samoga mučeništva mnoge su privukli vjeri, a mučeništvo je došlo kao pečat čitavoga njihova života, kao da je Bog htio potvrditi sve ono što su oni činili i staviti ih za primjer ne samo ljudima onoga vremena nego i svima nama do danas“, istaknuo je propovjednik.

„Mučeništvo, slavili ga mi u mučenicima drevne Crkve ili u mučenicima koji su danas proganjeni, ono je neizostavan dio Crkve, prema Kristovim riječima ‘ako su mene progonili, i vas će progoniti’. Mi se kao vjernici moramo

znati suočiti s time“, rekao je vlč. Buždon. „No, ne smijemo se bojati onih koji nam prijete ili koji nas odvraćaju od same vjere. Današnje je društvo nesklono duhovnim vrijednostima. Želi se zatrti govor o vrijednostima obitelji, braka, života, želi se to proglašiti nasiljem nad drugima, ne smijemo izreći ni vlastito mišljenje jer isпадa da time ugrožavamo druge i da smo mi ekstremni. Ako mi kao vjernici ne budemo ‘sol zemlje i svjetlo svijeta’, tko će svijetu donijeti Kristove vrednote?“ zapitao se predslavitelj. Kako ćemo pokazati Krista ako se obojimo bojama ovoga svijeta? Ako nam je konačan doseg života samo materijalno, kako ćemo ikome biti putokaz u nebo?“ potaknuo je propovjednik okupljene na promišljanje. „Naravno da težimo za mirnim životom, u kojem ćemo imati dovoljno, no moramo biti svjesni da postoji jedna viša vrednota, vjera. Trebamo imati savjest koja se ne prigiba pred modama i prolaznostima ovoga svijeta.“

Propovjednik je u nastavku istaknuo poveznicu našega života s mučenicima. „Kušnje su tu da nas ojačaju, tek onaj koji je prokušan, može se nositi s teškoćama, tako je u svim kušnjama. Kao vjernici ih se ne bismo trebali bojati jer one nam pomažu da u vjeri postanemo jači. Padovi su potrebni da ojačamo. Otac nebeski želi da ojačamo. Kuzma i Damjan itekako su imali kušnje koje su ih iznutra ojačale, pa su se stoga mogli suočiti s izazovom mučeništva. Imamo nešto zajedničko s njima, a to je početak vjere. Početak prave vjere koja treba biti izgrađena. Vjera koja će nam dati snagu da se suočimo s izazovima. Neka nam Bog da milost da mu ne okrećemo leđa kada nam se Riječ Božja čini teška i zahtjevna, kada od nas traži odricanje ili žrtvu. Onda će ta naša žrtva biti jedna pomoć za duhovno dobro drugih, kao što je krv mučenika sjeme novih kršćana, neka naše kušnje i muke budu pomoći u teškoćama života i pomoći u rastu u vjeri“, zaključio je vlč. Buždon. Misu je glazbeno popratio župni zbor po ravnjanjem Pina Ružića.

(tekst: G. Krizman, foto: P. Ružić)

Na blagdan zaštitnika blagoslov obnovljene crkve

ŠTERNA Župna crkva svetoga Mihovila arkandela u Šterni, u grožnjanskoj općini, sagrađena 1750. godine, vapila je godinama za obnovom, da bi u posljednje tri – četiri godine taj vrijedni sakralni objekt bio temeljito uređen i sačuvan od dalnjeg propadanja. Biskupija porečka i pulska osigurala je prva sredstva (47.000,00 kuna) za obnovu dotrajaloga krova nad sakristijom, a radove su izveli obrtnici i mještani iz Šterne i okolice. U 2018. godini počelo se sa znatno većim zahvatima, a najviše je poslalo na obnovi krova i krovne konstrukcije iznad cijele crkve. Krov je sada uređen, stavljeni su nove kanalice i limarija (slivnici) i za taj posao uloženo je 228.000,00 kuna, od čega je 55.000,00 dala Biskupija, a ostalo Općina Grožnjan. U toj godini urađeno je pola posla, došla je zima i kiše, pa je posao nastavljen i završen u 2019. godini. Nakon toga ugrađeni su novi prozori i ulazna vrata u sakristiju, sredene su elektroinstalacije i unutarnja rasvjeta, obnovljen je i obojan strop te popravljen svod nad oltarom. U crkvi su renovirane i obojane klupe, stavljeni jastučići na njih te uređena isповjetaonica i pjevalište. Dosta je posla bilo i na samo zvoniku, podignutom odvojeno od crkve 1791. godine. U zvonik je dovedena struja što je omogućilo elektrifikaciju zvonjenja, unutrašnjost je zvonika očišćena i na velike otvore pri vrhu postavljena je žičana mreža, a uređene su i stube u zvoniku. U cjelini, obnova crkve koštala je oko 530.000,00 kuna, od čega je nešto više od 100.000,00 kuna dala Biskupija, a ostalo Općina Grožnjan.

Obnova župne crkve u Šterni svečano je blagoslovljena na blagdan mjesnoga zaštitnika svetoga Mihovila arkandela, čije ime nosi ta župna crkva. Toga je dana održano svečano misno slavlje koje je pred-

vodio biskup u miru mons. Ivan Milovan, koji nije krio oduševljenje obavljenim poslom na očuvanju te drevne crkve.

– Drago mi je da mogu s vama sudjelovati u ovom lijepom molitvenom skupu, sudjelovati u proslavi lijepa događaja za ovogodišnjega blagdana svetoga Mihovila, zaštitnika župe, upravo na župni blagdan. Rijetko je i lijepo da se na blagdan zaštitnika može proslaviti obnova župne crkve. Obnova je bila potrebna, trajala je dugo, a svi koji su u tome sudjelovali zaslužuju čestitke i zahvalu, posebno Biskupija i Općina Grožnjan. Svima je drago da su radovi privedeni kraju, da je crkva danas kao nova, možda nikada nije bila ljepša. Drago nam je da možemo sudjelovati u ovom lijepom činu zahvale za obnovu, uz blagoslov radova. Sigurno se možemo ovom prilikom prisjetiti onih koji su gradili ovu crkvu, ali i brojnih generacija koje su je čuvale, održavale. U sve je uloženo puno truda, puno dobre volje da bi se ova župna crkva mogla očuvati kako bi bila mjesto okupljanja župnih obitelji, mjesto gdje ljudi dolaze i susretnu se s Bogom, da dožive duhovno jačanje. Svima smo njima zahvalni – poručio je mons. Milovan.

Podatke o obnovi crkve iznio je župni upravitelj vlc. Marcin Madej, zahvaljujući svima koji su omogućili i sudjelovali u obnovi crkve, a poseban dar u znak zahvalnosti župe Šterna dobio je grožnjanski načelnik Claudio Stocovaz, kojem je vlc. Madej uime vjernika zahvalio na angažiranju oko mnogih poslova na obnovi crkve. Zahvalio je vlc. Madej izvođačima radova, svim mještanima, župljanima i drugima koji su na bilo koji način sudjelovali i pomogli obnovu i uređenje crkve. Da bi taj povjesni trenutak bio trajno zapamćen, uz ulazna vrata postavljena je spomen-ploča s

podatcima o svetoj misi i blagoslovu obavljenih radova. Mons. Ivan Milovan osvrnuo se i na značaj sakralnih objekata i njihove obnove, crkava posebice.

– Crkva je na neki način kroz stoljeća bila dom duhovne kulture, mjesto duhovne obnove i duhovnoga preporoda, duhovnoga jačanja. Crkva je mjesto svetinja, mjesto okupljanja župne zajednice, crkva je dom župne obitelji, tu se obitelj druži, pomaže, jača, mjesto gdje se doživljava zajedništvo. Ipak, živimo u vremenu materijalizma i nije lako ustrajati u vjeri, vi roditelji najbolje vidite kako je danas teško odgajati djecu, prenositi im duhovne vrednote. Lako se prihvata reklamiranje apsolutne slobode, gdje se sve relativizira. Deset Božjih zapovijedi uvijek su vrijedne i samo je to put spasenja i istinskoga zdravog življenja. Zato je i današnji blagdan s jedne strane poticaj da se okupljamo u župnom obiteljskom domu, u crkvi, nedjeljom, kada se treba posvetiti obitelji. Nedjelja je dan obitelji, dan za Boga i dan duhovne obnove. Neka nas sveti Mihovil i svi anđeli prate svojom zaštitom na putu života i čuvaju od svih opasnosti – poručio je mons. Milovan.

Misno je slavlje pjesmom uveličao i pjevački zbor župe Buje, a nakon misnog slavlja mještani su se zadržali ispred crkve družeći se uz blagdanski stol.

L. Jelavić

Blagdan sv. Mihovila arkandela u znaku dijamantnih jubileja

Usredjed, 29. rujna 2021. žminjska je župa svećano proslavila svoga nebeskog zaštitnika sv. Mihovila arkandela, a ujedno je proslavljen i Dan Općine Žminj. Župa se tijekom triju dana pripremala raznovrsnim sadržajima: predavanjem „Razmatranja o svećeništvu“ koje je održao mons. Vilim Grbac, klanjanjem i sakramentonim isповijedi.

Kao što je uobičajeno pri svećanoj misi, na blagdan sv. Mihovila koncelebrirali su svi svećenici rodom iz te župe, bivši župnici Žminja, susjedni župnici, svećenici iz Pazinskog dekanata te mons. Vilim Grbac, generalni

vikar Biskupije i dekan Rovinjsko-kanfanarskog dekanata. Koncelebriralo je 18 svećenika. Preč. Marijan Jelenić, kanonik pulskoga Stolnog kaptola sv. Tome apostola, rodom iz Žminja, župnik Vodnjana, i preč. Ante Kurelović, kanonik porečkoga Stolnog kaptola sv. Maura biskupa, nekadašnji župnik Žminja, sada župnik Pićna, ove su se godine prigodom žminjskoga zaštitnika spomenuli svoje 60. obljetnice svećeništva. Uobičajeno je da svake godina na blagdan sv. Mihovila misu predvodi jedan od svećenika rodom iz te župe, ove je godine ta čast, redovitom izmjenom, zapala preč. Marijana Jelenića.

Misi je nazariočio načelnik Općine Žminj Željko Plavčić, predsjednica Općinskoga vijeća, ravnateljica žminjske osnovne škole te predstavnici policijskih postaja Rovinja, Pule i Pazina. Svima okupljenima prigodne je riječi dobrodošlice uputio žminjski župnik vlc. Jordan Rovis.

Preč. Jelenić izrekao je nadahnutu homiliju. Na početku se osvrnuo na važnost svetih arkandela Mihaela, Gabriela i Rafaela, te je pojasnio njihove

temeljne značajke. Temeljito je prikazao „četiri poglavja parafrizirajući glasovitu misao svećenika paleontologa Pierre Theilharda de Chardina o kozmogenizi, biogenezi, noogenezi i Kristogenezi, tj. o nastanku svemira, života, čovjeka i kristolikih ljudi koji vjerom po Kristu ulaze u suživot s Bogom“. Naglasio je kako je „svako poglavje stvaralački Božji čin ili kako je rekao papa Pavao VI.: Chardin je pokazao modernom muškarcu i ženi kako je Bog svugdje prisutan.“

„Crkva je u povijesti učinila čudesne stvari za čovječanstvo, a sada joj preostaje najvažnije: pored blagostanja otkriti čovjeku smisao života, a taj se nalazi u vjeri“, rekao je uz ostalo propovjednik. Na kraju misnoga slavlja župnik Rovis predstavio je najnovije izdanje preč. Jelenića, inače vrlo plodnog autora, knjigu „Kriš va cvate“ – „Cvjetanje križa“, roman pisan žminjskom čakavicom s usporednim prijevodom na standardni hrvatski jezik.

(tekst: Tiskovni ured Porečke i Puliske biskupije/Župni ured Vodnjana, foto: N. Peteh)

Hodočašće župnih karitativnih djelatnika

U Godini sv. Josipa, koja traje do blagdana Bezgrešnoga začeća Blažene Djevice Marije, 8. prosinca ove godine, župni karitativni djelatnici župa Porečke i Puliske biskupije uputili su se na hodočašće u Nacionalno svetište sv. Josipa, u Karlovac. Duhovno vodstvo i pratnja bili su biskup u miru mons. Ivan Milovan, ravnatelj biskupijskoga Caritasa vlc. Željko Zec, vlc. Izidor Sekicki te časna sestra Augusta Modrušan. Put do Karlovca prošao je u molitvi Krunice sv. Josipu, pjesmi te čitanju svećane objave Godine sv. Josipa i iznošenju poznatih činjenica o životu sv. Josipa. Na ulazu u Svetište kod Svetih vrata, blagoslovom hodočasnika doček je upriličio rektor Svetišta mons. Antun Sente ml. U pozdravnom govoru mons. Sente hodočasnicima je predstavio Svetište sa svim umjetninama i vitrajima koji ga krase te novim mozaikom koji je u izradi. No, puno ponosnije i snažnije

predstavljena je snaga molitve te milosti i uslišaji zadobiveni upravo u ovom Svetištu. Svake se srijede štovatelji sv. Josipa okupljaju i mole na pet nakana: za zaštitu hrvatskoga naroda; za uspješan odgoj i školovanje djece; za pronalazak radnoga mjesta i primitak poštene plaće; za pronalazak bračnoga partnera i dar djece; za svećenička i redovnička zvanja te za svetu i blagoslovljenu smrt. Dosad su brojna svjedočanstva vjernika koja navode primjere uslišanih molitava upravo po navedenim nakanama. Sv. misu predvodio je biskup u miru mons.

Ivan Milovan. U nadahnutoj propovijedi mons. Antuna Sente poseban je poticaj upućen za daljnje karitativno djelovanje u izazovnim okolnostima. Hodočasnici su imali priliku prinijeti misne nakane za slavlje svetih misa u Svetištu, koje su u izravnom prijenosu na Laudato televiziji. Nakon boravka u hodočasničkom domu „mons. Marijan Radanović“ i Svetištu, hodočasnici su srcem punim milosti i duhom krepkim, ojačani za daljnje djelovanje, krenuli na put kućama. (Caritas Porečke i Puliske biskupije)

Proslavljen Dan Provincije franjevaca konventualaca

PULA/SVETVINČENAT Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevaca konventualaca ove je godine proslavila svoga zaštitnika sv. Jeronima, u Puli, u samostanu sv. Franje i misnim slavlјem u Svetvinčentu, na grobu bl. Miroslava Bulešića.

Prvi dio programa, u četvrtak, 30. rujna 2021., odvijao se u samostanu sv. Franje u Puli, gdje je o. provincijal Josip Blažević pozdravio nazočnu braću koja su došla iz svih samostana Provincije, osim iz Visa, jer je ondje zaštitnik samostana također sv. Jeronim. Na proslavi je bio nazočan i o. Igor Salmič, generalni asistent koji se uime generalnoga ministra Carlosa Trovalelijia nalazi u kanonskoj vizitaciji Provincije prije provincijskoga kapitula koji će biti sljedeće godine. U proslavi su sudjelovala braća iz susjedne slovenske provincije franjevaca konventualaca sv. Josipa. U uvodnom predavanju o. provincijal iznio je prikaz stanja u Provinciji od prošloga dana Provincije do danas. Provincija ima 57 svečano zavjetovane braće, od toga 53 svećenika, 4 brata laika. Osim toga ima dvojicu u novicijatu, jedan je u Poljskoj, a drugi u Asizu, 3 su bogoslova s jednostavnim zavjetima, 2 postulanta te 3 sjemeništarca.

Provincijal o. Josip Blažević zatim je predao riječ o. Ivanu Bradiću, šibenskom gvardijanu, koji je upoznao braću sa životom i radom subrata franjevca mons. Jeronima Milete (Šibenik, 17. 4. 1871. – 23. 11. 1947.), šibenskoga biskupa od 1922. do 1947., koji je pokopan u crkvi sv. Frane u Šibeniku pored oltara sv. Nikole Tavilića, u Nacionalnom svetištu sv. Nikole Tavilića. Ove godine je 150. obljetnica njegova rođenja, pa će se stoga krajem godine održati znanstveni simpozij, s ciljem boljega upoznavanja života i djela ovoga franjevca koji je umro na glasu svetosti. Nakon predavanja

sudionici su se uputili u Svetvinčenat, u crkvu gdje se u oltaru čuvaju kosti bl. Miroslava Bulešića. On je prije svoga đakonskoga ređenja imao duhovne vježbe u samostanu sv. Franje u Puli. U crkvi je franjevce konventualce dočekao župnik vlč. Darko Zgrablić te im je ukratko prikazao lik svećenika bl. Miroslava Bulešića. Nakon toga uslijedila je sv. misa koju je predvodio o. Igor Salmič, uz koncelebraciju ovogodišnjih jubilaraca, o. Jere Vujića, koji obilježava 50 godina svećeništva, i o. Josipa Blaževića, koji slavi 25 godina svećeništva. Od ostalih jubileja u Provinciji ove su godine 75 godina života proslavili fra Alojzije Mikić i fra Pero Džida, 50. obljetnicu svećeničkoga ređenja osim fra Jeronima Vujića proslavio je i fra Kristofer Čorić, a 50. obljetnicu jednostavnih zavjeta proslavio je fra Nikica Batista.

O. Igor nastavio je u propovijedi govoriti na tragu riječi vlč. Darka Zgrablića te u odnosu na vjernost za koju zahvaljuju jubilarci, koji su, od Boga pozvani, odgovorili na dar poziva.

Nakon sv. mise braća su se okrijepila u obližnjem restoranu, a nakon toga svi su pošli svojim kućama, osim generalnoga asistenta koji se vratio u Pulu i nastavio s vizitacijom braće u samostanu sv. Franje te onih koji žive i djeluju u Župi sv. Ivana Krstitelja.

Proslavi Dana Provincije pretvodio je godišnji planerski susret

gvardijana Hrvatske provincije franjevaca konventualaca s upravom Provincije koji je održan 29. rujna 2021. godine u pulskom samostanu sv. Franje Asiškoga. Bio je ovo posljednji susret pred redoviti provincijski kapitol najavljen za veljaču 2022. godine. Sastanku je predsjedao provincijalni ministar fra Josip Blažević, a uz gvardijane bio je nazočan i generalni asistent Reda fra Igor Salmič, slovenski franjevac konventualac, koji je prošli tjedan započeo i redovitu predkapitulsku kanonsku vizitaciju Provincije.

Susret je započeo ručkom, a radni dio Molitvom Srednjega časa u 15 sati. U uvodnom predavanju formativnoga karaktera provincijal je govorio o važnosti emocionalne sfere u razvoju cjelovitosti osobe u kontekstu duhovnoga života koji u protivnom ne može biti cjelovit ni uravnotežen. U nastavku su gvardijani pojedinih samostana iznijeli situaciju u pojedinim bratstvima, kako su se snašli u novonastalim okolnostima uzrokovanim pandemijom i potresima te su govorili o aktualnim pitanjima kojima će se baviti redoviti provincijski kapitol. Nakon večernje euharistije u 19 sati u atriju samostana uslijedilo je predstavljanje knjige fra Ljudevita Maračića „Konventualni franjevci u Hrvata. Arhivski prinosi i pabirci“, u izdanju Kršćanske sadašnjosti i Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca. (p. Đ. Hontić/ofmconv.hr/TUPPB)

Komemoracija pokraj dviju jama

Već sedmu godinu zaredom na dan spomena na sve žrtve totalitarnih režima održava se komemoracija pokraj jame Širočica nedaleko crkve sv. Lucije na Pazinskom polju. Tako je bilo i u nedjelju 22. 8. 2021. kada je ispred crkve krenula procesija, predvođena župnikom Župe sv. Lucije Pazinske Željkom Zecom, prema jami moleći otajstva Krunice. Uz jamu su položeni vijenci uime organizatora: Župe sv. Lucije Pazinske i uime Ministarstva hrvatskih branitelja. O stradanju ljudi u jamama središnjega dijela Istre govorio je Tomislav Ferenčić te istaknuo kako je prema pisanju Milana Rakovca u prosincu 1990. u Glasu Istre «od pada Italije, dakle 8. rujna pa do prvih dana listopada 1943. u jame bačeno od 800 – 1000 žrtava od strane partizana. U jame su bili bačeni mnogi nevini hrvatski narodnjaci, dosljedni katolici. Fašizam ih je progonio, kažnjavao i zatvarao, a komunizam ih se riješio na okrutan način kao moguću opoziciju nakon svršetka rata. Među žrtvama u Istri je tada ubijeno 15 svećenika i 3 bogoslova Hrvata i Talijana.» Ferenčić je pročitao i kazivanje sada pokojnoga sudionika događaja kako je sve to bilo organizirano, kretanje po noći, egzekucija

i prijetnje «da te ne bi noć pojila». Mnoga svjedočanstva preživjelih očevidaca zapisao je vlč. Grah u vjerskom listu «Ladonja» od 1992. do 1999. i u knjizi «Istra u ratnom vihoru», napomenuo je Ferenčić. Uime Ministarstva hrvatskih branitelja prisutne je pozdravio Franjo Talan, izaslanik predsjednika Vlade RH i ministra Tome Medveda. Promemoriju o aktivnostima Ministarstva oko brige za žrtve Drugoga svjetskog rata i porača pročitala je prof. Zdenka Kocijan. O stradanju stanovnika Istre tijekom 20. stoljeća govorio je Herman Ferenčić, a na stradanje stanovništva u jami Tupljak osvrnuo se Anton Celić iz Krbuna, predsjednik povjerenstva Društva za Istru. Nakon komemo-

racije kod jame Širočica povorka se uputila po iskrčenoj šumskoj stazi do nedaleke jame Mandaljevica (Fuzavica). Nakon molitve župnika Zeca za pokojne nepoznate žrtve čije se kosti nalaze u dubinama ovih jama Boris Mofardin prisutnima je ispričao slučaj sada pok. vlč. Bože Milanovića mlađeg kako su po njega došli «pretelji» na sam dan mlade mise. No njegova mudrost i providnost Božja spasila ga je od slične sudbine. Prošlost se ne može vratiti. ali mi koji smo ovdje, dužni smo razmišljati na koji način povratiti izgubljeno dostojanstvo ovih žrtava čija imena ne znamo. Naša godišnja komemoracija, sjećanje i molitva barem su djelić zadovoljštine. (Mirjana Ferenčić)

In memoriam

Odoše preda mnom zauvijek
dragi naši prijatelji
i mnogi dobri znanci
mahom moji vršnjaci,
a neki i mlađi od nas
otputovaše potiho putem raja,
iznenada i nečujno,
bez pozdrava i zagrljaja.
Ja sjedim u toplome
ponovo i ove zime,
nižem dalje u stihove
opet neke nove rime

I da sebe osokolim,
ja se za njih Gospo molim:
- Zdravo Marijo, milosti puna,
Gospodin s tobom -
Neka milost tvoja seže
do ondje gdje je ponaježe,
tebe molim, Majko sveta,
za spas duša ovog svijeta!

Umag, 20. 10. 2021.

Vinka Tokić Burolo

Naviještati Radosnu vijest poštovanjem dobroga i istinitoga u kulturama

Kršćanska sloboda nije u sukobu s kulturama ili običajima koje smo primili, nego im daje novu evanđeosku slobodu, rekao je papa Franjo na općoj audijenciji 13. listopada.

VATICAN Nastavljajući katehezu o Poslanici sv. Pavla Galaćanima, Sveti je Otac istaknuo kako su kršćani, oslobođeni ropstva grijeha i smrti Isusovom mukom i uskrsnućem, u novosti života otvoreni prihvatići svaki narod i kulturu te su istovremeno svi narodi i kulture otvoreni većoj slobodi. Pavla su klevetnici napali zbog te slobode tvrdeći kako zauzima taj stav radi „pastoralnog oportunizma“, ili kako bi udovoljio svima, umanjujući tako zahtjeve iz njegove uže vjerske tradicije. Kako vidimo, kritika svake evanđeoske novosti nije samo stvar našega vremena, već postoji duga povijest, napomenuo je Sveti Otac. Pavao pak odgovara: „Doista, nastojim li ovo pridobiti ljude ili Boga? Ili idem li za tim da ljudima ugodim? Kad bih sveudilj nastojao ljudima ugađati, ne bih bio Kristov sluga.“ (Gal 1, 10) Nadahnuta dubina Pavlovih riječi govori o tome kako prihvatići vjeru, ne znači odricanje od srži kultura i tradicija, nego samo od onoga što sprečava novost i čistoću Evanđelja. Prava kršćanska sloboda omogućuje nam stjecanje punoga

dostojanstva djece Božje, dopuštajući nam da ostanemo usidreni u vlastitoj kulturnoj baštini, dok smo otvoreni za ono što je dobro i istinito u svakoj kulturi, rekao je Papa. U pozivu na slobodu otkrivamo pravi smisao inkulturacije Evanđelja: naviještati Radosnu vijest Krista Spasitelja poštovanjem dobroga i istinitoga koje postoji u kulturama, kazao je Sveti Otac. Papa se sa žaljenjem prisjetio kako su učinjene mnoge pogreške u povijesti evangelizacije kada se nastojalo nametnuti jedan kulturni model. Pogreške su to koje su Crkvi oduzele bogatstvo mnogih lokalnih izraza kulturnih tradicija čitavih naroda. Pavlov pogled na slobodu ističe dužnost poštovanja kulturnog podrijetla svake osobe jer Krist se rodio, umro i uskrsnuo za svakoga. Kultura se po svojoj prirodi stalno mijenja, rekao je Sveti Otac, te moramo pronaći nove načine govora o vjeri, inače riskiramo da nas nove generacije više ne razumiju. Kršćanska sloboda nema statičan pogled na život i kulturu, već dinamičan. Nemojmo tvrditi, dakle, da posjedujemo slobodu, istaknuo je Papa. Primili smo dar za koji se moramo brinuti. Sloboda, pak, zahtijeva od nas neprestani pokret, usmjeren na njenu puninu. To je stanje hodočasnika, putnika u stalnom egzodusu, oslobođenih ropstava kako bismo koračali prema punini slobode, zaključio je Papa. (*Vatican news – ps*)

Papa Franjo: Krist Otkupitelj u Riju poziv je na pomirenje

Povodom 90. obljetnice inauguracije kipa na brdu Corcovado iznad Rija de Janeira, papa Franjo uputio je poruku u kojoj ističe da nitko ne bi smio ostati prekriženih ruku, nego širiti ruke prema svima

Krist Otkupitelj u Riju de Janeiro svojim je raširenim rukama poziv na pomirenje, na bratstvo – riječi su iz poruke pape Franje, koju je potpisao državni tajnik kardinal Pietro Parolin, upućene povodom 90. obljetnice inaugracije kipa Krista Otkupitelja na vrhu planine Corcovado. On je poziv na

bratstvo koje valja proširiti na cijeli grad i cijelu zemlju kako bi se oblikovala zajednica u kojoj se nitko ne osjeća sam, neželjen, odbačen, zanemaren ili zaboravljen, i u kojoj se svi zauzimaju za pravedniji, solidarniji i sretniji svijet. Papa je potaknuo sve ljude da grade bratstvo, bez obzira na razinu njihova obrazovanja ili bogatstva. Nitko ne smije ostati prekriženih ruku, nego širiti ruke prema svima, kao što to čini Otkupitelj. Da bi se to postiglo, bitan je konstruktivni dijalog jer između sebične ravnodušnosti i nasilnoga prosvjeda uvijek postoji

mogućnost dijaloga. Dijalog među generacijama, dijalog među ljudima jer svi smo mi ljudi – istaknuo je Papa navodeći riječi iz enciklike *Fratelli tutti*. Sveti je Otac stoga potaknuo na prihvatanje svih ljudi, kao odraz Kristova prihvatanja; Krista koji živi u gradu i poziva vas – kako stoji u poruci – da mu se približite jer, ako ste blizu njega, bit ćete blizu jedni drugima. Na kraju je potaknuo na molitvu po zagovoru Majke brazilske naroda, Gospe od Aparecide. (*Vatican News – aa*)

Sveta Terezija Avilska

O povijesti karmelskoga reda

Ime je dobio po brdu Karmelu u Izraelu, koje se nalazi uz obalu Sredozemnoga mora i koje je najpoznatije po starozavjetnom proroku Iliju, koji je na gori Karmel izvojevaо jednu od najvećih bitaka za vjeru, pobijedivši 450 bezbožnih Baalovih svećenika. Karmelićani navode kako su se na brdo Karmel ljudi povlačili još od vremena proroka Izajie, u 8. stoljeću prije Krista, kako bi u tišini i sabranosti živjeli povezanost s Bogom. Tako se, na neki način, oni drže "starozavjetnim karmelićanima", koji i danas gaje istu duhovnost povlačenja u kontemplaciju i izravnoga razgovora s Bogom u tišini i šutnji. U proručku Iliju vide svoga duhovnog oca i žele nasljeđovati njegov duh pa su u svoj grub dali upisati Ilijino geslo: „Gorljivo sam revnovao za Gospodina Boga nad vojskama”, želeći tako naglasiti i gorljivost svoje vjere u vremenu u kojem žive. S druge strane, uz Ilijinu gorljivost nasleduju njegovu neposrednu i konkretnu povezanost s Bogom u molitvi i meditaciji, tzv. stajanje pred Bogom, koje je Iliju dovelo do osobnog iskustva Boga. Tako se u 12. stoljeću neki hodočasnici i križari nisu htjeli vratiti u Europu, nego su se povukli na brdo Karmel kako bi bili na samom Ilijinu izvoru i ondje započeli živjeti redovničkim životom u duhu proroka Ilike, s posebnim naglaskom na štovanju Marije, što su održali i do danas. Zbog toga izrazitog štovanja Blažene Djevice Marije karmelićani i danas nose službeno ime „Braća Blažene Djevice Marije od gore Karmela”, a tu su pobožnost proširili na vjernike štovanjem škapulara, koji se danas u obliku kožne medaljice nosi kao znak potpune posvete Djevici Mariji. Prva pravila za braću na gori Karmelu sastavio je 1209. jeruzalemski patrijarh Albert, a službeno ih je prihvatio i potvrdio

papa Honorije III. 1222. godine. No, kada su muslimani u 13. stoljeću osvojili Svetu zemlju i gori Karmel, karmelićani su prešli u Europu, gdje su se prilagodili europskom stilu redovničkoga života, ublaživši svoju pustinjačku disciplinu i bili poput franjevaca ili dominikanaca. U vrijeme pape Inocenta IV. postaju i oni prosjačkim redom. No njihov ih pustinjački duh nikad nije potpuno napustio, čak ni danas u suvremenom svijetu. Kako bi se taj pustinjački duh vratio u red, u 16. stoljeću dvoje karmelićana, **Terezija od Isusa (Avilska) i Ivan od Križa** inzistiraju na povratku izvornom stilu života u kontemplativnosti i aktivnosti pa nastaje nova grana obnovljenoga karmela koja se zbog razlikovanja od dotadašnje grane reda karmelićana – *Ordo Carmelitarum (Ocarm)* i zbog intenzivnije molitvene discipline naziva „**Red bosonogih karmelićana**” – *Ordo Carmelitarum discalceatorum (OCD)*. Ženska grana OCD-a živi u strogoj klauzuri, dok muška grana, po viziji Terezije Avilske i Ivana od Križa, djeluje i izvan samostana, tj. ondje gdje je Crkvi najpotrebnija. No otad karmelićane karakterizira snažno življenje molitvenoga i duhovnog života. Redovnice koje u duhu karmela djeluju u svijetu, organizirane su u daljnje ogranke (npr. Karmelićanke Božanskog Srca Isusova ili Karmelićanke od milosrđa...). U karmelsku obitelj pripada i „svjetovni” ili „treći red”, dakle laici koji duhovnost karmela žive u svijetu (OCDS). Jedan od „poznatijih” nam svetaca trećega reda bosonogih karmelićana bio je i sv. Vinko Palotti (1795. – 1850.).

Karmelićani u našim krajevima

Prvi karmelićanski samostan na našim prostorima utemeljen je u Somboru 1904. i u njemu je bilo i karmelićana Hrvata, a nalazio se u sklopu Mađarske provincije

Teresa of Ávila

OCD, ali je nakon Prvoga svjetskog rata, kada je Sombor pripao Jugoslaviji, samostan izdvojen iz mađarske provincije i stavljen je pod neposrednu upravu reda. Na poziv blaženoga kardinala Alojzija Stepinca karmelićani iz Sombora dolaze 1959. u Zagreb te 1960. u Remetama osnivaju samostan i od tada se brinu za Svetište Gospe Remetske, zagovornice Hrvatske, koje je otad duhovna oaza Zagreba. Iz Remeta karmelićani 1976. osnivaju samostan u Splitu (župa Kamen), a onda 1996. i u Krku. Hrvatski karmelićani, uključujući i samostan u Somboru, imaju status tzv. komesarijata sve do 1990. godine, kada je ustanovljena Hrvatska karmelska provincija svetoga Oca Josipa. Redovnice karmelićanke također se na poziv kardinala Stepinca okupljaju i nastanjuju u Brezovici 1939., odakle se dalje granaju. Prvo je oblikovana zajednica koja se nakon nekoliko godina boravka u **Juršićima (u Istri)** smješta u Kloštar Ivaniću, iz koje 1987. nastaje novi karmel u Šarengradu. Od 2000., nakon blagoslova kardinala Josipa Bozanića, karmelićanke se zatvaraju u klauzuru u novi karmel u Mariji Bistrici.

O svetoj Tereziji Avilskoj

Život prve žene naučiteljice Crkve mogli bismo nazvati duhovnim iskustvom jedne ljubavi jer je taj život bio mistika kao susret s Bogom.

Terezija Avilska, obično zvana Velika, ili Terezija od Isusa, rođena je **28. ožujka 1515.** u Gotarrenduri kod Ávile, u španjolskoj pokrajini Castilli, a ime koje su joj dali po rođenju, bilo je Teresa Sánchez de Cepeda y Ahumada. Prema vlastitom svjedočanstvu, roditelji su joj bili bogobojazni ljudi koji su svoju mnogobrojnu djecu (devet dječaka i četiri djevojčice) nastojali odgajati tako da upiju životne i kršćanske vrijednosti. Tako je i Terezija rasla u bogobojaznosti i iznimnom zanimanju za sve što je bilo duhovno, ali je jednakom uživala i u sasvim svjetovnim stvarima, koje su je, kako je kasnije ocijenila, udaljavale od Boga.

Čitala je još kao mala životopise svetaca i viteške romane, koji su joj razbuktavali maštu pa je nerijetko i sama **poželjela učiniti nešto izrazito junački**. Štoviše, jednom je prilikom improvizirala svoj bijeg od kuće, kako bi na takav način sama postala mučenica, a onda i svetica. Bilo joj je tada manje od 9 godina.

Kada je imala **12 godina**, umrla joj je majka te se od tada još više otvara religioznom iskustvu, moleći Majku Božju da joj ona bude majka i prati ju kamo god ide. Raste i sazrijeva u vjeri, a poseban su joj poticaj u tome bile duhovne knjige koje je čitala kao učenica u avilskoj školi, gdje su joj učiteljice bile augustinke. Ipak, uživa i u svjetovnoj literaturi i u tom smislu njezina duhovnost ostaje relativno površna.

Sa svojih 20 godina, odnosno **1535. god.**, ulazi u karmeličanski samostan Utjelovljenja u Ávili. Međutim, tri godine po ulasku u samostan toliko se teško razboljela da je sljedeće četiri godine ležala u komi, gotovo kao mrtva, a

potom joj 1543. god. umire otac, dok su njezina braća, jedan za drugim, emigrirali u Ameriku, a sve je to itekako ostavilo traga na njezina kasnija promišljanja.

Nakon toga iskustva ne znači da je Terezija odmah postala svetica. Daleko od toga. Ona je čak 18 godina provela u osrednjosti. Samostan od Utjelovljenja u Avili imao je do duše 120 – 180 sestara karmeličanki, ali je u njemu bilo takvo ozračje koje nije mnogo poticalo na savršenost i svetost. Tko se želio ipak posvetiti, morao je to činiti na vlastitu inicijativu, uz rizik da bude ismijan, šikaniran i onemogućavan.

U jednom je viđenju vidjela mjesto u paklu, koje joj je pripravljeno ako ne krene drugim, boljim i savršenijim putem. Bilo joj je tada 40 godina. Željna da tu duhovnost i predanje Bogu prenese i na druge, odlučila je **obnoviti** karmeličanski red, pa je tako, uz potporu biskupa grada, **osnovala u Ávili 1562. god.** **prvi reformirani karmel**, a potom je u narednim godinama osnovala i druge. Među njima se posebno ističe onaj **bosonogih karmelićana**, koji je 1568. god., zajedno sa svetim Ivanom od Križa, utemeljila u mjestu Duruelu, nedaleko Ávile, a koji će biti poticaj za nove slične karmelete te će uskoro biti organizirana i priznata **provincija bosonogih karmelićanki**.

Radi obnove karmela Terezija je krstarila cijelom Španjolskom. Nije više bilo poteškoće i zapreke koja bi je zaustavila. I to je bio život njezine posljednje 22 godine. Iz tog su života kao najzreliji plodovi onoga razdoblja nastala njezina pisana djela: **Knjiga Gospodinovih smilovanja**, u kojoj je majstorski i duboko psihološki opisala povijest svoga života, **Put savršenosti, Zamak duše, Utemeljenja**, kao i nebrojeni odgojni spisi te svjedočanstva uzvišene mistične lirike.

U svojim molitvama i mističnim zanosima ta je sveta redovnica nosi-

la sve brige i tjeskobe Tridentskoga sabora, bitku kod Lepanta, događaje u svojoj domovini Španjolskoj, misijski rad u Americi. Sama je rekla da je Indijanci tamo u Americi stoje mnogo jer je u molitvi za njihovo spasenje mnogo uzdisala. Iako je bila na vrhuncima mistike, nije bila daleko od svega onoga što se u tadašnjoj Crkvi i u svijetu događalo.

No Terezija je znala i vjerovala da je odlučujuće oružje jedino molitva jer iz nje i druga sredstva dobivaju svoju jakost. Zato je u borbi za Krista i Crkvu osnivala samostane u kojima će njezine sestre moliti i na taj način za kraljevstvo se Božje boriti.

Terezija je napustila vrijeme izdahnuvši **4. listopada 1582.** Dan poslije njezine smrti bio je već 15. listopada jer je upravo tada stupila na snagu reforma kalendara – ispravak staroga julijanskoga kalendara te se vrijeme uskladilo s objektivnom stvarnošću prema kojoj se mjeri. Ima u tome mnogo znakovitosti jer je Terezija Avilska svojom obnovom karmela pomogla u pomaku redovničkoga života. Na njezinim se spisima još i danas nadahnjuju toliki redovnici i redovnice.

Papa Pavao V. proglašio ju je **blaženom 1614. god.**, svetom ju je proglašio papa Grgur XV. **1622. god.**, a **prvom crkvenom naučiteljicom** sveti papa Pavao VI. **1970. god.** Spomendan joj se slavi na dan njezine smrti – 15. listopada.

Štuje se kao zaštitnica Španjolske, bolesnika, djece bez roditelja, čipkara, redovnika i ljudi koje ismijavaju zbog njihove vjere.

Osim same sv. Terezije Avilske, najpoznatijim karmeličankama sva-kako pripada i sveta **Mala Terezija (sv. Terezija iz Lisieuxa)** koja je i sama 1997. proglašena crkvenom naučiteljicom. Zanimljivo je spomenuti i to da su njezini roditelji 2015., **kao prvi bračni par u povijesti Katoličke Crkve, proglašeni svetima**.

(priredio David Gortan)

Predstavljena knjiga „Konventualni franjevci u Hrvata“

Knjiga „Konventualni franjevci u Hrvata, arhivski prinosi i pabirci“, autora fra Ljudevita Antona Maračića, predstavljena je u srijedu, 29. rujna 2021., o blagdanu sv. Mihovila arkandela, u klaustru pulskoga samostana sv. Franje.

O knjizi su govorili dr. sc. Ivan Armanda iz Leksikografskoga zavoda, dr. sc. Elvis Orbanić, znanstveni suradnik Zavoda za povjesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci, područne jedinice u Puli, te autor fra Ljudevit Maračić.

Skupu su se prigodnim riječima pozdrava obratili: kancelar Porečke i Pulsko biskupije mons. Sergije Jelenić, provincijal Franjevačke provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca p. Josip Blažević te gradonačelnik Pule Filip Zoričić. Događaju je nazičio i generalni vizitator p. Igor Salmič te svi gvardijani samostana Provincije sv. Jeronima i članovi uprave Provincije. Ovih se dana u Puli održavao susret gvardijana s upravom Provincije, a ujedno i proslava zaštitnika Provincije sv. Jeronima.

Dr. Ivan Armanda na početku je svoga izlaganja posebno istaknuo da je fra Ljudevit dosad objavio 23 knjige, 17 povjesne tematike te 6 meditativne i katehetske tematike. Govoreći o ovoj knjizi, naglasio je da ona sadrži 23 rada, podijeljena u 4 tematske cjeline. Dr. Armanda pojasnio je da je u tim radovima ravnomjerno zastupljen izbor dominantnih tema kojima se fra Ljudevit bavio i zato ova knjiga jako dobro predstavlja njegov cijelokupan spisateljski opus. U nastavku je raščlanio dominantne teme po cjelinama. Prvi dio donosi radove o nebeskim zaštitnicima Hrvatske provincije franjevaca konventualaca, o sv. Franji, sv. Jeronimu i sv. Nikoli Taveliću, te o prekretnicama u povijesti Franjevačkoga reda i konventualnih franjevaca u hrvat-

skim krajevima. Drugi dio donosi pregled samostana diljem Domovine i u okolnim državama; tu su osobito zanimljiva tri rada o ulozi istarskih konventualaca u širenju i suzbijanju reformacije, s posebnim osvrtom na samostan u Kopru i na slučaj fra Balde Lupetine. Treći je dio posvećen svekolikoj kulturnoj baštini autorove redovničke zajednice: umjetničkom, arhivskom, knjižnom i drugom kulturnom blagu sačuvanom u samostanima Provincije. Četvrti dio donosi zanimljive detalje iz arhivskih vrela: o putovanjima provincijala, o materijalnim aspektima života samostana, ali i o glasovitim franjevcima koji su se istaknuli skupljanjem povjesnih vrela i pisanjem kronika. Armanda je istaknuo činjenicu da fra Ljudevit u svojim zapisima donosi nebrojeno mnoštvo imena – „to odaje njegovu usmjerenos na ljude, jer povijest samostana nije povijest zidina“, naglasio je. Dr. Armanda je kao najveću značajku rada fra Ljudevita istaknuo njegovu utemeljenost na arhivskoj građi, „to daje osobitu vrijednost i nepobitni znanstveni karakter njegovim historiografskim radovima, odlika koja ga svrstava među najznačajnije i najplodnije suvremene hrvatske povjesničare“.

„Prof. Maračić je desetljećima dobro poznat pisac povjesnih djela u Hrvatskoj, pa i izvan naših nacionalnih granica. Iako po svojoj temeljnoj naobrazbi teolog i profesor hrvatskoga jezika i književnosti, svojim se djelima uspio isprofilirati kao cijenjeni historiograf. Istra je njegov zavičaj, iz čega proizlazi prirodna poveznica i usmjerenos Maračićeva trudbeništva u otkrivanju arhivskom prašinom davno pokrivenih podataka o tom polootoku. Maračićev rukovet historiografskih priloga suvremenom čitatelju na poticajan način otvara nove horizonte ne samo intelektu-

alne spoznaje nego i nadahnuća za svježu plemenitost“, rekao je dr. sc. Elvis Orbanić te je 10 Maračićevih djela istarske tematike podijelio i pobliže prikazao u četiri cjeline. Prvu sačinjavaju monografije i znanstveni članci koji predstavljaju preglede prošlosti ovoga reda: „Franjevci konventualci u Istri“ – napisana povodom 750. obljetnice smrti bl. Otona iz Pule, „Maleni i veliki“ – prikaz osamstoljetne začućnosti franjevaca konventualaca u Istri, te „Prekomorski susreti“ – o vezama i odnosima Provincije sv. Antuna i sv. Jeronima franjevaca konventualaca.“

„Portretiranje znamenitih predstavnika frataru konventualaca u ranonovovjekovlju čini drugu cjelinu Maračićeva opusa, knjiga „Creski Kolbe“ o redovniku Nikoli Mateju Corteseu, poznatijem po redovničkom imenu Placido Cortese, donosi zaokruženu informaciju o životu i djelu, a posebno o mučeništvu i smrti ovoga ceskog fratra za kojega je pred točno dvadeset godina pokrenut postupak za proglašenje blaženim“, rekao je dr. Orbanić.

Treća cjelina Maračićeva pisanja obuhvaća osvrte i podrobnejše raščlambe materijalne kulturne baštine svoga reda, tu spadaju knjige o pulskom samostanu sv. Franje, monografija o premanturskoj župnoj crkvi te dvojezična hrvatsko-

talijanska monografija o nekadašnjem samostanu sv. Franje u Labinu. „Četvrtu cjelinu predstavljaju fra Antonova djela iz domene objave arhivskih vrela ili njihovih opsežnijih regesta, čime čini veliku uslugu budućim istraživačima i ne samo franjevačke prošlosti Istre“, naglasio je dr. Orbanić.

„Ako se osvrnemo na hrvatsku crkvenu historiografiju Istre, među suvremenim povjesničarima dva su imena daleko najzaslužnija. Ono što za istarsku crkvenu povijest 20. st. znači dr. Stipan Trogrlić, to za istarsku ranonovovjekovnu crkvenu povijest znači prof. Anton Ljudevit Maračić“, zaključio je dr. Orbanić te fra Ljudevitu izrazio iskrene čestitke.

U svom je završnom obraćanju p. Maračić istaknuo da mu je jedan od poticaja za pisanje bilo upravo neistraženo arhivsko bogatstvo provincijskoga arhiva koje je želio učiniti dostupnim budućim generacijama, a koje sve manje i manje poznaju latinski jezik. Istaknuo je da je 2/3 njegovih radova posvećeno istarskim temama stoga jer je istarski dio prevladavao nad ostalim dijelovima Provincije, od 22 samostana 12 ih je bilo u Istri, i ti su samostani dali velik broj znamenitih ličnosti. Spomenuo je da je u dobi od 10 godina upravo iz samostana sv. Franje otišao u Zagreb. Zahvale je uputio izlagачima, redovničkoj subraći, na čelu s provincijalom, vizitatoru i generalnom asistentu fra Igoru Salmiču, svojoj rodbini te svima koji su se odazvali na predstavljanje. Spomenuo je da je dan ranije u Rovinju za medije predstavljena njegova knjiga o redovniku glazbeniku Gabriellu Pilitiju koji je svoje djelovanje započeo upravo u pulskom samostanu sv. Franje, a 23. studenoga ove godine ondje će biti koncert njegove sakralne glazbe.

Knjiga „Konventualni franjevci u Hrvata“ izdanje je izdavačke kuće Kršćanska sadašnjost i Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca, recenzenti su dr. sc. Ivan Armanda i dr. sc. Lovorka Čoralić, a grafičko je oblikovanje izrađeno u redakciji Veritasa – Glasnika sv. Antuna Padovanskog.

Glazbeni obol predstavljanju, klasičnim skladbama sakralne tematike, dali su mlađi glazbeni virtuozi, profesori u pulskoj glazbenoj školi, brat i sestra Fabio Jurić i Chiara Jurić Božac.

(tekst: G. Krizman, foto: I. Marinić)

Održano predstavljanje knjiga prof. dr. sc. Josipa Grpca

U petak, 17. rujna, u crkvi sv. Franje u Labinu održano je predstavljanje dviju knjiga prof. dr. sc. Josipa Grpca u izdanju Kršćanske sadašnjosti: „Hrvatski vremeplov“ i „Sve provjeravajte: dobro zadržite!“

Moderator je predstavljanja prof. Danijel Mohorović na početku održao uvodnu riječ. Predstavljači knjiga bili su prof. dr. Anton Šuljić i prof. dr. sc. Jerko Valković. Riječ dobrodošlice svim okupljenima uputio je labinski gradonačelnik Valter Glavičić, a nakon njega riječ je preuzeo bivši labinski, a sadašnji staropazinski župnik vlč. Željko Zec. On je progovorio o boravku Josipa Grpca u Rapcu kao župnika te u isto vrijeme i o njegovoj službi ravnatelja Biskupijskoga Caritasa Porečke i Pulskog biskupije, nakon čega postaje i vrstan profesor na teologiji u Rijeci. Osim o činjenicama koje svjedoče o duhovnom profilu i kvalitetama prof. Grpca, uz ostalo je istaknuta njegova sposobnost da progovori domaćem malom i običnom čovjeku. Spomenuto je i ono što se nerijetko prešućuje ili pak zaboravlja, a to je činjenica da je lokalna istarska Crkva u vijek imala prave ljude na važnim pozicijama unutar nje same. Prof. Grbac opravdano je stavljena rame uz rame s najvećim likovima lokalne istarske Crkve.

Zbornik „Sve provjeravajte: dobro zadržite! Kršćanska etika u dijalogu sa suvremenim svijetom“ nastao je povodom 65. obljetnice života prof. dr. sc. Josipa Grpca. Ovu je knjigu predstavio prof. dr. sc. Jerko Valković. Zbornik sadrži 29 izlaganja različitih autora koji progovaraju svaki iz svoje perspektive, a iskaz je zahvalnosti i poštovanja prema prof. dr. sc. Grpcu. Spomenuto je kako je župa Lanišće ishodište Grpčeva djelovanja, a on sam aktivno je zauzet u svjedočenju kršćanskih vrednota.

Zbirku kolumni „Hrvatski vremeplov: teološko-etička promišljanja o hrvatskoj zbilji“ predstavio je prof. dr. Anton Šuljić. U knjizi su na jednom mjestu sakupljene kolumnne koje je prof. Grbac objavljivao u Kani i Ladonji, a poredane su tematski, ne kronološki. Čovjeku i društvu Grbac kao autor ima što reći, s naglaskom na bitno. Uvijek donosi osobni stav, oslonjen na autoritet iz područja kojim se bavi.

Završnu riječ zahvale na kraju predstavljanja uputio je domaći župnik vlč. Blaž Bošnjaković.

U glazbenom dijelu predstavljanja nastupilo je više izvođača: klapa Labin, bračni par Leticija i Kristijan Čorić te don Anton Šuljić u pratnji glumice Olivere Baljak, a izabrane citate iz knjiga čitali su Goran Saina, Zdenka Milevoj i voditelj programa Danijel Mohorović. Predstavljanje knjiga prof. dr. sc. Josipa Grpca organizirali su župe Gornji i Donji Labin i Grad Labin. Zahvalni smo na ovom događaju koji nas je obogatio jednim živim svjedočenjem vjere.

(foto: Moreno F.; tekst: Dragan K.)

Rožarova u Kanfanaru

„Don Miro se je torna doma“, rekao je župnik Listeš zahvalivši na relikviji bl. Bulešića koja je darovana kanfanarskoj župnoj crkvi.

Blagdan Majke Božje od Krunice, Rožarova, u Kanfanaru, u župnoj crkvi sv. Silvestra proslavljen je tradicionalno prve nedjelje listopada, 3. listopada 2021. Svečano misno slavlje, kao i Trodnevnicu koje je prethodila, predvodio je župnik iz Svetog Petra u Šumi, p. Mate Kolak, pavlin, uz koncelebraciju župnika domaćina vlc. Joška Listeša.

Predslavitelj je, u prigodnoj homiliji, govoreći o biblijskom prikazu u kojem Marija i Josip pronalaze dvanaestogodišnjega Isusa u hramu, progovorio o braku, u današnjim okolnostima, u današnji obiteljima, ali naglasivši i idealnu situaciju koju iščitavamo iz prikaza zajedništva Marije i Josipa. Započeo je, pojasnivši detaljno, slikama iz Knjige Postanka, kako „nije dobro da čovjek bude sam“. „Nakon što je stvorio Adama, bog je, planski, ‘sagradio’ ženu bez koje je on bio nepotpun, a koja je, ostvarenje, doslovno, nastalo tijekom, njegova sna“, rekao je propovjednik te naglasio da ako se na tim temeljima gradi brak, onda može uspjeti. „No“, nastavio je, „osoba prije svega mora riješiti svoje tvrdo srce, osoba

mora postati ponizna, mora u ponižnosti dati bližnjima komadić srca, mora naučiti cijeniti Ljubav koju Bog daje. Molimo da nam blažena Djevica Marija od Krunice izmoli milost da, poput Marije i Josipa, slijedimo Isusa čak i kada ne razumijemo njegove namjere“, zaključio je propovjednik.

Na kraju mise župnik Listeš je, uz zahvalu p. Kolaku za predvođenje Trodnevnice i blagdanskoga slavlja, zahvalio pjevačima, bogoslovima iz pulskoga sjemeništa, župljanim na čišćenju i uređivanju crkve te na donacijama kojima su kupljeni novi kipovi sv. Josipa i Srca Isusova, Općini Kanfanar za cvijeće i obnovu

spomen-ploče na zvoniku, mons. Marijanu Jeleniću na poklonjenim Biblijama za mlade, a posebno je istaknuo „zahvalujem mons. Iliju Jakovljeviću, župniku Fažane, koji je poklonio relikviju i relikvijar bl. Miroslava Bulešića. Nakon 74 godine don Miro se je torna doma“, rekao je župnik naglasivši dijalektalni izraz. Naime, bl. Bulešić je u Kanfanaru bio župnik od jeseni 1945. do jeseni 1946., i mladenačkim je poletom i gorljivošću proveo ondje pravu duhovnu i pastoralnu renesansu. Župnik je pojasnio da se relikvija ne kupuje, ona se dobiva pod određenim uvjetima, ali se relikvijar kupuje, pa je stoga zahvalio na daru te nadodao da će relikvijar biti negdje u crkvi trajno pohranjen, a bit će izložen svake godine na dan mučeništva, 24. kolovoza.

Nakon misnoga slavlja održana je tradicionalna procesija po mjestu s kipom Blažene Djevice Marije od Krunice. Svečanost je prigodnim pjesmama animirao župni zbor pod ravnjanjem Petra Banka, a pojedine glazbene trenutke tijekom mise izvela je mlada solistica uz pratnju gitare.

Po povratku u crkvu predslavitelj je pred kipom Blažene Djevice Marije izmolio posvetnu molitvu te je slavlje zaključeno svečanim blagoslovom.

HODOČAŠĆE U SINJ

Nakon godine i pol korone mislim da svaki čovjek želi malo putovati, izići i družiti se. Čim se pružila prilika, i meni je došlo na pamet da idemo hodočastiti Gospu Sinjskoj. U lipnju ove godine vlč. Blaž Bošnjaković složio se s mojim planom i dao mi „slobodne ruke“. Odmah sam se bacila na posao, valjalo je smisliti program, naći hotel, postići dobru cijenu i onda sve to složiti u jedan paket. Moram priznati da nije bilo lako. Korona još vlada, ljudi nemaju novaca, ali ima i želje i vjere, i tako se sve pokrenulo. Javljali se ljudi polako, netko odustao, netko obolio, pa se opet javili i na kraju je došao i dan polaska, 24. rujna. Nas 39 hodočasnika iz Labina, Sv. Lovreča, Koromačna i Kaštelira krenulo je autobusom put juga s malim začasnjenjem.

Prva postaja – Zadar. Tamo nas je čekala vodičkinja Ivana koja nam je pokazala najzanimljiviji dio grada. Važno je bilo posjetiti časne sestre benediktinke koje imaju krasan muzej „Zlato i srebro Zadra“, trebalo je vidjeti katedralu sv. Stošije, crkvu sv. Donata i obvezno čuti i vidjeti morske orgulje. Moram priznati da smo malo žurili u Zadru da bismo uspjeli sve vidjeti u Šibeniku, i tamo smo malo zakasnili, ali ipak nas je naš vodič Andreas proveo kroz grad. Osim grada imali smo prilike vidjeti i povorku razdraganih svatova kod katedrale sv. Jakova, koju smo kasnije i posjetili. Svetu misu imali smo u Marijinoj crkvi iz 15. stoljeća. Šibenik nas je oduševio, a pogotovo prekrasna krstionica u Katedrali. Jeli smo i jedan od najboljih sladoleda ikad. Oko 19 sati stigli smo umorni, ali sretni u naš hotel. Mi bukirali tri zvjezdice, našeg Niku, a dobili 4 plus zvjezdice, našeg Jakova (hoteli imaju imena svetaca). A hotel – divota, raj, kako su ga mnogi opisali. Sobe ogromne, može se i plesati, hrana za poželjeti, a osoblje nasmiješeno! Svi razdra-

gani, svi pozdravljaju, a taj osmijeh, mnogi u turizmu mogli bi učiti od njih! Pa kako ne biti oduševljen!

Nakon prospavane noći i dobra doručka, drugi dan nastavljamo put Nacionalnoga parka Krka. Što reći? Stvorio Bog nama ljepotu da je ne možeš opisati. Teče rijeka, prelijeva se voda preko kaskada tvoreći slapeve, kamen i zelenilo okružuju plavu vodu koja se spojila s nebom! Čudesno! Nakon toga *etnoland* – Pakovo Selo. E tamo nas je dočekala Ane i mnogo nam toga objasnila. Najprije smo se okrijepili domaćom rakijom, a onda nas je Ane odvela u Didovu kuću, i to najprije u spavaču sobu. Vidjeli smo i stari tkalački stan koji je djevojci nekada osiguravao dobru udaju (da ima čime tkati odijela, *dotarica* je to). Objasnila nam Ane da su punije djevojke nekad bile na boljem glasu od mršavih. Naučili smo da je udata žena nosila veliku torbu, a neudata malu, a žene s ruksacima da su jako sumnjive. Vidjeli smo stari *didov* tronožac (na tri noge sjedilo se zbog neravnog tla), posjetili smo staru kuhinju koja je ujedno bila i blagovaonica i dnevna soba, a po potrebi i spavača soba. Probali smo drniški pršut stoplom

domaćim kruhom i zaključili da ne možemo odlučiti je li bolji pršut ili kruh. Odvela nas Ane i do konobe da popijemo čašu crnog vina, da se okrijepimo. I, naravno, onda smo ručali, onako po starinsku, na žlicu, kao kad su gosti dolazili, teleći gulaš s krumpirom i *bizima*. Hvala, Ane i Joško, što ste se iz Njemačke vratile u *didovu* kuću da nam pokažete kako se nekad živjelo u Dalmaciji. Vratilo me to u moje djetinjstvo kada sam provodila ljetne praznине u Dalmaciji kod *babe* i *dida*. Ma nema do *didove* kuće i *babina kruva*! Nakon ručka Trogir, grad pod zaštitom UNESCO-a. Grad je izgrađen od krasnoga bijelog kamena, stoji okružen plavetnilom mora. Naša nas je Beti provela kroz grad, a i tamo smo pojeli dobar sladoled. U katedrali sv. Lovre imali smo sv. misu, a nakon mise naš nas je Ivan iz Trogira (nije zaštitnik sv. Ivan, ali je ipak Ivan) proveo po Katedrali i njezinoj riznici. *Ajme lipote*, što bi rekli Dalmatinici! Slijedio je povratak u hotel uz molitvu i dobro raspoloženje. Opet hrana! Moraš sve probati, a ne znaš što bi, oči veće od želuca, ali nije to svaki dan!

Treći dan, opet nakon obilna doručka, napuštamo hotel i krećemo put Sinja. U autobusu smo naučili pjevati pjesmu *O Gospe Sinjska* – išlo nam je kao po loju. U Sinju smo u svetištu Gospe Sinjske imali sv. misu. Uđeš u crkvu, gledaš oltar, oko oltara, iznad, ispod, sa strane i ne vidiš čudotvornu sliku Gospe Sinjske, ja sam je osobno tražila jedno petnaest minuta i otkrila da je sa strane na lijevom bočnom oltaru. Malo me moram priznati pogodilo da Gospe nema u sredini, ali tamo na bočnom oltaru ona je divna, okrunjena zlatnom krunom, gleda na puk svojim milostivim očima kao da poručuje: „Nisam ja od nekad, ja vas i danas čuvam.“ Misa prekrasna, u 11 i 30, već peta po

redu, još su dvije navečer, a naroda u crkvi mnogo, pa čak i puno mlađih! Da poželiš da toga i kod nas bude više! Nakon mise fotografirali smo se na Gospinu oltaru i otpjevali joj pjesmu. Mnogi su Sinjani pjevali s nama, pohvalili nas, a srce nam je postalo veliko, hoće iskočiti iz grudi. Nakon sv. mise, a što drugo nego ručak. Porcije velike toliko da mnogi nisu mogli sve pojesti, ali od viška glava ne boli! I na kraju, posjet Muzeju Sinjske alke, vodič nas vodi kroz muzej, a mi gledamo one figure alkara i konja u prirodnoj veličini. Konje vrane, brkate harambaše u narodnim nošnjama ukrašene tokama kraj njih stupaju alkarski momci, gledamo štitove, sablje i kubure i naravno gledamo Gospu.

Zahvaljujući njoj, Sinjani obraniše grad 1715. godine. Njih pet tisuća protiv šezdeset tisuća Osmanlija, ali Gospa je na našoj strani, i zato se svake godine trči Sinjska alka. Trkališta ne možemo vidjeti, to je cesta koja se prekrije pijeskom kada se trči alka, ali ispred je trkališta skulptura alkara na konju. Puni lijepih dojmova, puni zadovoljstva, okrijepljena tijela i duše vratili smo se u našu Istru. I što na kraju reći? Nadamo se da ćemo i dogodine na neko hodočašće. Za dušu i tijelo! Hvala Bogu i Gospo Sinjskoj što su nam dali mnogo više nego što smo se usudili pitati (a nismo ni zasluzili). Hvala od srca!

(Ljiljana Česnik)

Blagoslov kapelice u Sv. Katarini

U nedjelju, 8. kolovoza 2021. u kasnijim večernjim satima, kad je vrelo ljetno sunce već pomalo odlazilo na počinak iza vrhova Gradine, svjedočili smo i sudjelovali u blagoslovu nove kapelice u Župi Navještenja Marijina Pićan. Kapelica se nalazi na području koje gravitira Sv. Katarini, točnije, predjelu zvanom Bušeniga, blago jugozapadno od crkve sv. Katarine, blizu sela Jakovici i Belušići. Bušeniga je zapravo poljoprivredno područje s nasadima maslina i vinove loze koji se stepenasto nižu jedan do drugog i spuštaju prema oštroj strmini koja čini jedan od mnogobrojnih bokova korita rijeke Raše. U tom zaista prelijepom kraju, tako oplemenjenom svetim biljkama trsom i maslinom, izgrađena je jedna nova kapelica. Još jedna. Jer, već imamo jednu kapelicu koja se nalazi na zemljnom putu od sela Jakovici prema spomenutoj Bušenigi. Ta je kapelica izgrađena 1930., a u vlasništvu je iste obitelji kao i ova nova, obitelji Bellani iz sela Jakovici. Posvećena je sv. Antunu Padovanskom, a podići ju je dao pok. Antun Bellani, pradjed g. Stelija Bellanija koji je dao podići ovu novu kapelicu u Bušenigi. Nova kapelica, koju blagoslovio župnik vlč. Antun Kurelović 8. kolovoza o. g., posvećena je sv. Franji Asiškom. Postolje joj čini bijela stijena, iskopana upravo u tom predjelu, sama mala „kućica“ od tamna je mramora, a u svom okrilju čuva kipic svetca zaštitnika i Kristovo raspelo.

Krov je od bijela betona. Sve građevinske radove na kapelici izveo je g. Roko Smoković iz Mosta Pićan, čija pok. majka potječe iz kuće i obitelji Bellani. Sam g. Bellani došao je na ideju da ju podigne prije nekoliko godina, a podršku i oduševljenje za to odmah mu je dala njegova tada još živa majka Pijerina. Složili su se da bi kapelicu bilo dobro posvetiti sv. Franji Asiškom, svetcu siromaha, onomu koji je ljudima htio pomagati, a Stelijev je otac Franjo, isto kao što mu je bio i pok. djed. Gradnja je započela 2020. Majka Pijerina nije ju dočekala, ali vjerujemo da se u svjetlosti lica Božjega radovala sa svima nama u činu blagoslova. U svom pozdravnom i gororu zahvale svima nazočnima, posebno župniku, g. Bellani posebno je naznačio svoju želju da ova kapelica bude znak i poticaj, putokaz za zajedništvo među svima koji u Bušenigu imaju svoju zemlju, maslinike i vinogra-

de, da si međusobno pomažu na koji god način mogu, da nastoje raditi i za opće dobro, da unaprijede i svoju poljoprivredu i prilazne puteve, dovod vode i sl.

Sam obred blagoslova popratili su prigodnim pjesmama članovi mješovitoga zbora crkve sv. Katarine, molitvom i veći broj nazočnih iz obližnjih sela, ali i ljudi koji žive drugdje, ali potječu odavde. Posebno nas veseli i zahvaljujemo Bogu što su nam se pridružili i neki bolesni članovi naše župne zajednice. Ali, najzlatnije i najsjajnije, i od ulja i od vina, ipak će biti naše iskrene molitve, prošnje i poniznost, zahvale dragomu Bogu za sve, baš sve što primamo i imamo. Sv. Franjo Asiški koji sada bdije i nad našom Bušenigom, s bratom trsom i sestricom ulikom, moli za vrijedne ljude koji se tu muče, moli za sve nas, najprije za našu vjeru, po Gospodinu našemu Isusu Kristu! Amen. (Davorka Smoković)

HODOČAŠĆE NA VISOVAC

Tradicionalno godišnje hodočašće bračnih parova i ostalih odraslih osoba Župe sv. Lucije Pazinske i Sv. Jurja iz Staroga Pazina održano je 28. 8. 2021. Predvođeni župnikom Željkom Zecom na put smo krenuli u četiri sata ujutro. Nakon usputnih zaustavljanja prvo nam je odrediste bila Crkva hrvatskih mučenika u Udbini. Našli smo se ispred velelnoga graditeljskog zdanja koje se nalazi na uzvisini iz koje se vidi prostrano Krbavsko polje. Nažalost, to polje najviše pamtimo iz povijesti po Krbavskoj bitci iz 1493. kada su Turci u samo dva sata pobili više tisuća Hrvata koji su se suprotstavili njihovoj okupaciji. Taj tužni događaj u našoj nacionalnoj povijesti odredio je kasnije i u mnogome sudbinu hrvatskoga naroda. Kroz Svetište nas je poveo župnik Ante Luketić te ispričao povijest ovoga kraja. Tako smo saznali da je Udbina u posljednjih 500 godina bila triput spaljena i potpuno uništена. Prvi put od Tatara, drugi put od Turaka i treći put na kraju 1945. godine kada su iz ovoga područja prognani ili poubijani svi Hrvati i naseljeni Srbi, a uz to su uništene sve katoličke crkve. Tek nakon Domovinskog rata 1995. godine tu su se naselili Hrvati iz Bosne. Vlč. Luketić proveo nas je i kroz muzej gdje se nalaze svjeće napravljene od topovskih čahura različitih kalibara koje su preostale nakon Domovinskog rata. Ima ih 33, a napravio ih je Zlatko Franjić iz Zadra. Svaka ima i svoje ime pa se tako zovu: *Golubica mira, Svi zajedno 1991., Hrvatski pleter itd.*, a najveća se zove *Hvala majkama što su sinove dale*. Razgledali smo i postav muzeja što ga je Svetištu darovao g. Stjepan Brezić iz Podlapače, sela uz Krbavsko polje, Općina Udbina. Naime, gospodin Brezić otisao je iz svoga sela poslije Drugog svjetskog rata. Nastanio se u Kanadi, u Torontu. Obuzet nostalgijom za Domovinom i u želji da svojim unucima

sačuva podrijetlo, vjeru i identitet, razmišljaо je kako u tudini napraviti slike i predmete koji će njega i njegovu obitelj trajno podsjećati na Hrvatsku. Gotovo je 35 godina marano izrađivao predmete koji su se nekada koristili u kućanstvu, različita kola i zaprege, plugove. Sačinio je i više od stotinu slika, u posebnoj tehnici, neku vrstu drvenoga mosaika, te sve nabrojeno velikodušno poklonio ovoj crkvi. Sama crkva hrvatskih mučenika spomenik je svim znamenim i neznamenim mučenicima vjere, od prvih početaka kršćanstva u našem narodu. Crkva je sagrađena za vrijeme prvoga gospičko-senjskog biskupa mons. Mile Bogovića koji je za života uspio ostvariti ovo predivno djelo. Tako je Hrvatska ovim zdanjem dobila dolično mjesto susreta s dijelom svoje povijesti koja je nekada bila i namjerno prešućivana. Put nas je dalje vodio prema otočiću Visovcu. Uz stručno vodstvo našeg župljaniна i vodiča Svena Semenčića kilometri su brzo prolazili. Stigli smo na obalu jezera u čijoj se sredini nalazi otočić Visovac. Srdačni su nas franjevci *barkom* prevezli u njihovu oazu mira i molitve. Pokazali su nam crkvu koja datira iz 1694. godine gdje je naš župnik Zec održao sv. misu. Inače franjevci su u ove

krajeve došli bježeći ispred Turaka 1445. godine iz Kraljeve Sutjeske iz Bosne. Nakon euharistije ostali smo u ugodnu druženju s franjevcima i u razgledavanju otočića. Saznali smo da imaju, osim velike cisterne za čiju je gradnju upotrijebljeno 30 000 jaja, vodovod, struju i plin razvučen po dnu jezera s kopna. Poštovanje graditeljima izmamio je pogled na kamene oluke vrlo vještoto isklesane i sazidane te se doimaju kao nekakav kameni dimnjak koji se priljubio uz fasadu. Nakon tjelesne i duhovne okrepe nastavili smo s razgledavanjem prekrasnih slapova Krke u istoimenom nacionalnom parku. Tu smo si uz žuborenje čiste i bistre pitke vode mogli još jednom posvijestiti da živimo u najljepšoj zemlji na svijetu. Inače Krka ima sedam slapova i tri plovna dijela, a godišnje je posjeti preko milijun turista. Nakon ugodne vožnje brodom prema Skradinu, oprostili smo se od prekrasne zelene Krke i krenuli put kuće. Uz molitvu, priče i veselu pjesmu vrijeme je brzo proteklo, a mi puni dojmova ponijeli smo u svojim srcima doživljaje, poticaje i zahvalnost Bogu da smo usprkos pandemiji i najavljuvanom kišnom vremenu koje nas je zaobišlo, ostvarili ovo zajedništvo i duhovno obogaćenje. (Mirjana Ferenčić)

SU, DA I ĆE!

Lojzo je drža zadanu besidu kako zlato. Zadana rič za nj je bila zakon. I već ud tega. Nič ni moglo razvrći dato ubećanje. Bija je čovik malih besid, ali su zato čuda vridile. Ritko biserje. Ni slova ne bi reka u prazno, prez da promisli, promozga; speže vridnos i poslidice koje bi mogle iz tega proizajti.

– Rič je fundamenat svega. Prije libra, rič je usmeno prinašala mudros, sićanje i navadve. Predaju punu istine i vire. To kripčija i zaufanija, ča gremo već u davninu. Rič je čovik. Za rič se drži i veže čovika. Rič je znamen – obrazлага je Lojzo kad bi mu rekli da špara beside, da hi vuče pomalon i na dugo kako iz najdimbjje škuje. Bile su ritke stvari kojima bi darova čuda besid. Jena ud tih bila je – vino.

– Vino je sakralmentalna, Božja kapjica. Vino se kroz svih pet ositila pritače, čuti. Sva ositila se zguštaju, prime svoj kus gušta: oko, uho, nos, prsti, jazik... Oči uživaju dokle gledamo vino u kolori cekina, zlata, zeće krvi, inkijostra; kako se bliska i cidi po bukaleti, kako se priliva priko ruba i zuz rub dela bili, pinasti kolarin. I glas dojde na svoje. Kucnemo se z mižolon, bukaleton, trupnemo po mizi, zazovemo: „Živili! Bog daj zdravje! K litu!“ Brbočka vino zuz gut. Uho guštira. Još dokle držimo posudu z vinom u rukah, lelamo ga, a ono se ubraća kako ča se svit ubraća. Z nosom se unesemo u guštoži odor i ugodne sape. Frma-

mo hip Bojžu kapjicu spod nosnic; zduh arome nan puni pjuća. Svin strpjenjen, deboto pobožno, držimo u prstima mižo, bukaletu, bocu, bocun. Na dlan kapnemo par kapjic vina i hi razmažemo tr se pripuštimo bejaten odoru. Jazik je, pak, superbi plesarin dokle ga žluki vina zapjuskivaju gingulajuć se po ustima. Najzad, najslijži žluk i kapjica zabrbočka zuz gut...

I dobro znamo i čutimo da su se u tu bejatu kapjicu stočili i smih i suze, žuji, pot i zadovojsvo dobro upravljenega dela. I suncistoki rosni, i suncizahodi mjaki i meki. Kumpanjaju ga dani spunjeni delon i molitvon, ud jutra do sutra, ud zvizd jutarnjih do zvizd večernjih, dokle težak u škrbi i jubavi svoju vinju, svoje loze, trsje tendi i ubradiva. Z lozon se stopi u jeno. Ne žali ni truda ni muke; ča već daje, već mu se vrne. A potle svega, najboje vino riva i do oltara... – na šakreto zarubi Lojzo beside o vinu.

Lojzo gutne z bukalete najbojega terana i ubrne na žalopojku.

– Čovik ne more a da se ne pita za ča je na ten svitu... Duga i mučna je štaza do pravice. Vajk je jak, močan i bogat tlačija siromaha. Vajk se je uzimalo ud čuda njih da bi se dalo malen broju njih. Čuda vimeni se pomuzlo za učiniti sir ki će se rizati na gospodskoj trpezi. Puno je kobasic nadijeno za nasititi bogataše. Bogataši su resli na grbači siromahi kako veli busi biska na

kori debelega debla. Su, da i će! – zreče Lojzo. Beside na kraju reka je jače i kripčije. Kai timbro na leteri ki skriva ništo vridno i šakreto.

Zaobiša je Lojzo – ko je bilo kako moga – svaku barufu, karežinu, kumaniju di se karalo, vikal, klelo, kritikalno i sve ud reda osuđivalo. Samo skraja bi merka z jenin okon, pratija z jenin uhon, čineći se kako da to njega ne intereša. On je samo na miru ispija svoje žluge pijače. Svi su držali da se je on svičisti uronija u svoje misli i da je samo tilon tote.

A kad je kritikanje prihitilo svaku miru: očrnili su certi vlast, popukali sve šištene do sada; sve vne uzgora ki jašu po vnima uzdola, ki pritišču, tlače i iskorštavaju – ujavi se Lojzo iz kantuna, vreda tapkajući z cokulami, važno digne kažiprst, podvigne desnu obrvu, zasuće brk, ulizne se z jazikon ud po usnic do samega kraja usti – i zvikne svin glason:

– Su, da i će!!! – zarebumbalo je kako šajeta z vedrega neba. Kako da se je potombulala vela balota sniga z visokih vrhi vaje u valu.

Zajno potle tega torna se Lojzo na svoje mesto, side na škanj i nastavi piti guštože žluge Božje kapjice.

– Su, da i će! – još je jedanbot potvrdija, sebi u bradu.

Tomislav Milohanić

SJEĆANJE NA PROŠLOST

Misli povodom 55. obljetnice braka

Najprije velika hvala Bogu za sve ove godine za jedničkoga života. Hvala i starijim bračnim parovima od nas, od kojih smo mogli vidjeti neki lijepi primjer, hvala svima za dobar savjet što uvijek dobro dođe mladima. Sve je to dobro, ali bez naše čvrste odluke i dobre volje i bez svetoga sakramenta ženidbe, a neki bi rekli i sreće, teško bismo uspjeli. Jako je važno držati se vjere i zapovijedi, držati se zajedno, ne slušati pogrešne savjete, imati povjerenja i ljubavi. Ono što smo obećali na vjenčanju, svakoga dana moramo provoditi u životu. Važno je i potrebno u životu upoznati sam sebe, stati na trenutak i razmisliti. Ako misliš da treba učiniti neke važne i korisne promjene za bolju budućnost, to treba učiniti i od Boga tražiti snage i da nam oprosti. Vrlo je

važno da čovjek zna sam sebi oprostiti i sam sebi zapovijedati. U drugima gledati i vidjeti njihova dobra djela i od drugih učiti samo ono što je dobro. „Uvredu upiši u pijesak, a dobro djelo ukleši u kamen!“ Svatko želi biti voljen i poštovan i zato treba sve voljeti, svakoga na svoj način, i sve poštovati. U današnje vrijeme nije lako ni starima ni mladima. Trebamo više hrabrosti, više lijepih riječi i savjeta, da smo zajedno barem u mislima, trebamo vidjeti potrebe drugih, pomagati i moliti jedni za druge. Raditi prema svojim sposobnostima, mladi i stari, a sve to možemo uz Božju pomoć i molitvu za potrebite. Bože, daj mladima hrabrost, zdravlje i sposobnost da idu dalje, a nama starijima ipak malo hrabrosti. Želimo svako dobro svima!

Vjerna čitateljica

ČIN LJUBAVI, SMANJEN RIZIK ILI NEŠTO DRUGO?

Potaknut početkom rujna 2021. povremenim prizorima u kojima pojedinci u zatvorenom prostoru ne nose maske, unatoč još uvijek aktivnoj COVID-19 pandemiji, htjedoh si objasniti što je tome uzrok. Prkos ili neznanje, ravnodušnost ili pak nedostatak osjećaja za bližnje? Zbog mnoštva mogućih razloga, ali i svjestan da je zdravlje jedna od najvažnijih nam vrednota, odvažio sam se pokušati naći obrise odgovora oko nošenja zaštitne maske.

Osvrнемo li se samo stotinjak godina unatrag, u povijest medicine, postajemo svjesni koliko je napora bilo potrebno da bismo razumjeli prirodu zaraznih bolesti, a samim time i došli do odgovora kako se zaštитiti i izlječiti. Otkriće mikroorganizama kao uzročnika zaraznih bolesti bio je prvi korak u toj spoznaji. Otkrića cjepiva i antibiotika nedvojbeno su spasila milijune ljudi, osobito djece. I to čine i danas.

Citajući povijesne tekstove, često se divimo odvažnosti brojnih znanstvenika u pokušajima zaustavljanja epidemija koje su snaše čovječanstvo. Jedan je od najpoznatijih primjera američki virolog Jonas Salk koji je 1952. eksperimentalno cjepivo protiv dječje paralize najprije isprobao na sebi i trojici svojih sinova. I u današnje vrijeme trebate zdrave dobrovoljce za ispitivanje cjepiva i lijekova, prije nego uđu u kliničku primjenu. Bez takvih ljudi ne da cjepivo (ili bilo koji lijek) ne bi bilo *dovoljno* ispitano, nego ne bi bilo *uopće* ispitano. Možda je i ovo trenutak da možemo biti zahvalni što je tako.

Spoznaja da zarazne bolesti uzrokuju mikroorganizmi, bila je uvod u konkretniju primjenu epidemioloških mjera. Trebalо je presjeći lanac prijenosa mikroorganizama, virusa ili bakterija između bolesne i zdrave osobe. Spožnalo se tako da se pojedini uzročnici bolesti prenose na različite načine, a kod respiratornih virusa glavni je put prijenosa kapljični. Svakome je, valjda, jasno da kihanjem, kašljanjem, pa i samim govorom oko sebe izlučujemo mnoštvo srušnih kapljica. Nalazi li se u njima virus, jasno je da tako možemo zaraziti drugu osobu. To su postulati koji se ni danas nisu

promijenili. Već krajem 19. stoljeća, potaknut teorijom o kapljičnom prijenosu infekcija, poljski kirurg Mikulicz počinje nositi pamučnu masku na licu prilikom operacija, što polako postaje praksa u cijelom svijetu. Tako da danas nećete sresti kirurga koji bi vas operirao bez maske, kolikogod operacija trajala. Ne bismo to ni htjeli, zar ne?

Iako ljudska narav upada u zamku, a posebno u ovom vremenu, da želi u svemu 100 %-tну sigurnost, potraga je za njom neizvjesna. Nitko ne užima lijekove za srušenje kolesterola jer *sigurno* neće doživjeti srčani udar, već ćemo značajno smanjiti rizik za njega. Propisano je da obvezno koristimo pojaz u automobilu ne da bismo *sigurno* preživjeli sudar, nego da bismo ga preživjeli s većom vjerotajnošću, uz lakše ozljede. Uzmemo li nadalje primjer bolesnika koji boluje od neizlječive bolesti i pojavi se lijek koji bi mogao postići izlječenje u 20 % slučajeva – rijetko tko bi ga odbio. Isto je i s maskama – samo smo smanjili rizik prijenosa bolesti. S obzirom da virus možemo izlučivati i dok nemamo simptome, važnost nošenja maske postaje još veća. K tome, propisani fizički razmak nikako nije jamči da prijenosa bolesti sigurno neće biti, već je rizik za to sasvim malen.

Dvojba je kod nošenja maske puno jednostavnija, uvjeren sam da za to nisu potrebni posebni misaoni napor. Nošenje maske, uglavnom tijekom kraćeg vremena, može donijeti samo neznanat osjećaj sputanosti, gubitka vlastite udobnosti, ništa neugodnije. Pri tome ćemo se sjetiti brojnih zdravstvenih radnika koji spremno nose ne samo masku nego i punu zaštitnu opremu tijekom nekoliko sati. (I ne žale se da im je teško disati.)

Otpori nošenju maske sigurno nemaju uporište u mislima na zajedničko dobro, već u lažnom osjećaju ugroze vlastite slobode koji se pomalo pretvara u ideologiju. Jer, kako bi rekao papa Franjo u svojoj knjizi *Odvažimo se sanjati: put prema boljoj budućnosti*, takve ljude nećete naći u prosvjedima protiv nepravde, siromaštva ili rata. Maska ne oduzima identitet, ona nije čin poniženja, već prilika da se pokaže solidarnost

i suradnja u dobru. Pokreće li nas pak čovjekoljublje, misao na bližnje, nećemo okljevati u nošenju maske – poticat ćemo i druge da to čine. Prožimat će nas ponos da i mi, u svojoj zauzetosti i brizi za druge, možemo učiniti taj mali čin ljubavi, smanjiti rizik da se netko drugi razboli. Ako već nismo sigurni za sebe, onda ćemo u tom nesebičnom promišljanju pomisliti nije li tkogod u našoj blizini teže bolestan, oslabljena imuniteta. Pomislit ćemo kako je uistinu moguće da je sada, upravo tu, korak do nas, netko tko ima šećernu bolest, ili je upravo završio s kemoterapijom. I ne, ne bismo željeli da netko slučajno dobije bolest od nas, kolikogod se mi taj trenutak osjećali zdravim. Jer i onaj do nas također čezne ostati zdrav.

Dolazi li tkogod u kušnju da nenosnjem maske dokazuje snagu svoje vjere, odmah mi pada na pamet biblijska slika u kojoj sotona nagovara Isusa da se baci s vrha Hrama i ništa mu se neće dogoditi jer će ga anđeli na rukama nositi, a Isus mu odgovara: »Pisan je također: *Ne iskušavaj Gospodina, Boga svojega!*« (Mt 4,7)

Budimo uvjereni da su propisane epidemiološke mjere donesene u nastojanju oko zajedničkog dobra, nikako na nečiju štetu, iako gdjekad zvučale besmisleno. Možda bi nam koristilo što manje prizvuka sumnje te bismo bili uvjereni da je ljudsko društvo u svojoj općenitoj naravi ipak dobro. Jer ne bismo, barem što se tjelesnog zdravlja i medicine tiče, doživjeli takav napredak da je sve bilo prožeto pukim sebeljubljem.

Kada nam jednom na kraju kažu da skinemo maske, u nutrini neka vrije zadovoljstvo – možda smo ipak nekome pomogli.

Dr. med. Ferdinand Slišurić

BOG JE LJUBAV

218 Tijekom svoje povijesti Izrael je mogao otkriti da je Bog imao samo jedan razlog što mu se objavio i što ga je između svih naroda izabrao da bude njegov, a to je ničim zaslužena Božja ljubav. No, Izrael je zahvaljujući prorocima shvatio da ga Bog iz ljubavi nikad nije prestajao spašavati i praštati mu nevjemu i grijehu.

295 Vjerujemo da je Bog stvorio svijet po svojoj mudrosti. Svijet nije proizvod kakve god nužnosti, slijepo sudbine ili slučaja. Vjerujemo da svijet proizlazi iz slobodne Božje volje jer je Bog želio da stvorenja imaju udjela u njegovu bitku, njegovoj mudrosti i njegovoj dobroti: „Jer ti si sve stvorio, i tvojoj voljom sve postade i bi stvoreno.” (Otk 4,1) „Kako su brojna tvoja djela, Gospodine! Sve si to mudro učinio.” (Ps 104,24) „Gospodin je dobar svima, milosrdan svim djelima svojim.” (Ps 145,9)

219 Božja se ljubav prema Izraelu uspoređuje s ljubavlju oca prema sinu, i jača je od majčinske ljubavi prema djeci. Bog ljubi svoj narod više nego muž svoju ženu; Božja će ljubav pobijediti i najgoru nevjemu, ići će do najdragocjenijega dara: „Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga Sina Jedinorođenca.” (Iv 3,16)

239 Označujući Boga imenom „Otac”, govor vjere ističe nadasve dva vida: da je Bog praznica svega i transcedentni autoritet, ali istovremeno da je dobrota i nježna brižnost za svu svoju djecu. Ta se roditeljska Božja nježnost može izreći i slikom majčinstva koja još više izražava Božju imanenciju, bliskost Boga i njegova stvorenja. Jezik vjere crpi tako iz ljudskoga roditeljskog iskustva jer su roditelji čovjeku na neki način prvi Božji predstavnici. No, ljudsko iskustvo pokazuje da su roditelji pogrešivi i da mogu izobličiti očinski i majčinski lik. Zato treba imati na umu da Bog nadilazi ljudske razlike spolova: on nije ni žensko ni muško, on je Bog, stoga nadilazi ljudsko očinstvo i majčinstvo. Iako im je izvor i mjerilo, nitko nije otac kao što je Bog.

796 Jedinstvo Krista i Crkve, Glave i udova Tijela, uključuje i razlikovanje obiju stvarnosti u osobnom odnosu. Taj je vidik često izražen slikom zaručnika i zaručnice. Tema Krista, Zaručnika Crkve, bila je od

KATEKIZAM KATOLIČKE CRKVE

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

proroka pripravljena i od Ivana Krstitelja naviještena. Gospodin se sam označio Zaručnikom (Mk 2,19). Apostol predstavlja Crkvu i svakoga vjernika, tj. ud njegova Tijela, kao Zaručnicu, zaručenu za Krista Gospodina, da s njim bude samo jedan Duh. Ona je neokaljana Zaručnica neokaljana Jaganjca, koju je Krist ljubio, za koju je sebe predao „da je posveti” (Ef 5,26), koju je vječnim savezom sebi pridružio i o kojoj se ne prestaje brinuti kao o svom vlastitom tijelu.

458 Riječ je Tijelom postala da bismo tako spoznali ljubav Božju: „U ovom se očitovala ljubav Božja u nama: Bog je Sina svoga jedinorođenoga poslao u

svijet da živimo po njemu.” (1 Iv 4,9)

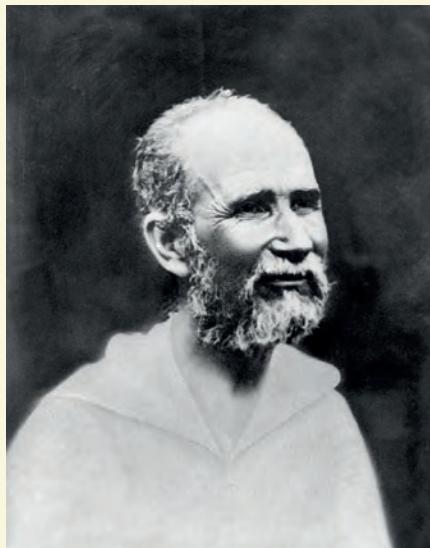
„Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga Sina Jedinorođenca da ni jedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni.” (Iv 3,16)

220 Ljubav je Božja „vječna” (Iz 54,8): „Neka se pokrenu planine i potresu bregovi, ali se ljubav moja neće odmaći od tebe.” (Iz 54,10) „Ljubavlju vječnom te ljubim, zato ti sačuvah milost.” (Jr 31,3)

221 Sveti Ivan ide i dalje kad kaže: „Bog je ljubav.” (1 Iv 4,8) Sam Božji bitak jest Ljubav. Kad je u punini vremena poslao svoga jedinoga Sina i Duha ljubavi, Bog je otkrio svoju unutarnju tajnu: on je sam vječna razmjena ljubavi Oca, Sina i Duha Svetoga i nas je odredio da sudjelujemo u toj ljubavi.

733 „Bog je ljubav” (1 Iv 4,8) a ljubav je prvi dar i sadrži sve druge. Tu je ljubav Bog „izlio u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan” (Rim 5,5).

851 Crkva je oduvijek izvodila obvezu i poslanje svoga misijskog zanosa iz Božje ljubavi prema svim ljudima: „Ljubav nas Kristova obuzima.” (2 Kor 5,14) Uistinu, „Bog hoće da se svi ljudi spase i dođu do spoznanja istine” (1 Tim 2,4). Bog hoće spasenje svih po spoznanju istine. Spasenje je u istini. Oni koji su poslušni poticanju Duha istine, već su na putu spasenja, ali Crkva, kojoj je ta istina povjerena, mora njihovoj želji ići ususret da im je ponudi. Upravo jer vjeruje u sveopći naum spasenja, Crkva mora biti misionarska.

MALI BRAT KARLO

On je odraz današnjeg vremena i mladi se ljudi lako mogu u njemu prepoznati i s njim se identificirati. Zvao se Charles de Foucauld. Rođen je u Strasbourg 1858. u vjerničkoj obitelji pa je primio vjerski odgoj. U sedamnaestoj se godini udaljuje od vjere. Zasljepljuje ga francuska kultura koja je obilježena protureligioznim duhom, tako da i Charles Boga odbacuje kao nešto nepotrebno i nekorisno u životu. S druge strane bio je strašno rastresen, ni na što se nije mogao usredotočiti. Pokušao je naći spas u vojsci: upisao se u cijenjenu vojnu školu Saint-Cyr. Ali ni kao vojnik nije ništa vrijedio: bio je loš vojnik. Nije podnosi stegu, nego se naprotiv podavao užitcima, pijančevanju... imao je i ljubavnicu s kojom je vrijeme provodio izvan vojarne plaćajući poseban stan.

Nikakve stegovne mjere nadređenih nisu imale pozitivnih rezultata, pa su ga se odlučili riješiti...i bio je otpušten iz vojske. Sad je nastavio punom parom živjeti razuzdanim životom. Vijest da se njegovi drugovi, njegova pukovnija nalazi u Alžиру na suzbijanju pobune, potakne ga da se vrati u vojsku. Povede sa sobom i ljubavnicu Mimi koju predstavi kao svoju ženu. I gleda čuda, Charles se promjenio: postao je discipliniran i odvažan vojnik. Kad je mislio da je ispunio svoju zadaću,

opet je napustio vojsku. Dok je bio u vojnoj ekspediciji u Africi, upoznao je Afriku, njeno stanovništvo i očaravajuću prirodu. Želio je znati više i zato se dao na put krstareći Afrikom uzduž i poprijeko prerašen u Židova u pratinji rabina. Marlivo je bilježio sve kuda je išao i time je pridonio razvitku kartografije sjeverne Afrike. Bilježio je tradiciju i običaje afričkih plemena. Za taj vrijedan rad dobio je od Zemljopisnoga društva zlatnu medalju. No, i dalje nije bio zadovoljan...čezenuo je za nečim. Česta nutarnja previranja otkrila su mu ono istinski važno putovanje...potragu za samim sobom i za Bogom. Sam o tome svjedoči kasnije: „Dvanaest sam godina živio bez vjere: ništa mi se nije činilo dovoljno uvjerljivim. Jednako žar kojim su ljudi slijedili različite religije činio mi se kao osuda svake vjere (...) Nakon dvanaest godina bez nijekanja ičega, kao i bez vjerovanja u išta, u očajničkoj potrazi za istinom, ne vjerujući više uopće u Boga, svaki mi se dokaz onostranosti činio preslabim.“ Ipak se našao jedan vješt duhovnik, opat Hudolin, uz čiju je pomoć uspio ponovno pronaći Boga: „Kad sam shvatio kako Bog postoji, shvatio sam ujedno i kako mi ne preostaje ništa drugo doli Njemu jedinome služiti.“ Kako bi to ostvario, postao je monah u trapističkom samostanu. Proveo je ondje šest godina, ali nije pronašao ono što je tražio. „Želeći, kako bih se još više suočio Isusu, još dublje odricanje i još snažniji samoprijegor, pošao sam u Rim i od generala reda dobio dopuštenje poći sam u Nazaret te ondje živjeti skromno, kao radnik, baveći se svakodnevnim poslovima.“ U Nazretu je napokon našao svoje poslanje: „prigrliti poniznost, siromaštvo, odricanje, odbačenost, samoću, trpljenje Isusovo u jaslicama; nimalo ne cijeniti ljudsku veličinu, uzositost, poštovanje ljudi, već naprotiv jednako

cijeniti najsrođenije i najbogatije. Za mene to znači tražiti posljednje mjesto te živjeti kao posljednji, najprezreniji među ljudima.“ No, Nazaret je svugde...i u Sahari. Tamo je za svojih znanstvenih ekspedicija sreo neke od najsrođenijih ljudi svijeta. I zato se brat Karlo (tako se sada zove) preselio 1901. g., nakon što je bio zaređen za svećenika, u Beni-Abbes na granici Alžira i Maroka. Izgradio je maleno samotište „Kaua“ (Bratstvo). Tu je vrijeme provodio u molitvi i radu te primao svakoga tko bi ondje prolazio. No, ni to mu nije bilo dovoljno siromašno pa se preselio u Tamanrasset: bilo je to nekoliko koliba od šiblja i blata na jednoj visoravni u blizini bunara na karavanskom putu. Tu je propovijedao Evandelje prije svega radikalno ga živeći jer je stanovništvo muslimansko, a on nije htio ljudi siliti uvjerljivim riječima već evangelizirati primjerom. Tamošnji su muslimani manje popustljivi nego drugdje. Mali brat Karlo ovako je razmišljao i govorio: „Nekršćani mogu kršćaninu biti neprijatelji, ali kršćanin je uvijek blizak prijatelj svakog čovjeka.“ Brat Karlo sanjao je zajednicu...ali samo sanjao. Za života nikoga nije uspio obratiti. Umro je slučajnim ubojstvom. Zubunom ga je ubio jedan mladi član naroda Tuarega.

Nakon Prvoga svjetskog rata pronađene su Karlove bilješke koje su nadahnule neke ljudе koji su željeli tako živjeti i iz te inspiracije rodila su se „Mala braća“ i „Male Isusove sestre“, zajednice o kojima je brat Karlo sanjao. Malo zrno koje je palo na zemlju, dugo je u njoj „čučalo“ da bi danas donosilo obilat rod. Ne samo ovi redovi nego i mnogi laički instituti, pokreti...nadahnjuju se na bratu Karlu. Oni koji iskreno traže ljubav, mogu je naći u bratu Karlu u svom dostojanstvu i čistoći, pogotovo danas kad je ona obeščaćena, degradirana, izlagana.

Frane Mandić, mlađi brat Matka Mandića, I. DIO

Veliku je pomoć đacima i studentima u obrazovanju pružila upravo Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri, utemeljena na Kastavštini 1874. godine. Zadatak je Bratovštine bio stipendiranje darovitih mladića i njihovo školovanje. Jedan je od osnivača bio i Frane Mandić koji je u Grazu darovao dvije forinte i tako bio među prvima u Imeniku članova društva.

Frane Mandić rođen je 1850. u Mihotićima na Kastavštini (danas dio Općine Matulji). Pripadnik je prve generacije istarskih hrvatskih preporoditelja, i to onoga malobrojnog dijela koji nije stekao teološko obrazovanje. Jačanjem hrvatskoga preporodnog pokreta, osobito od 60-ih godina XIX. st. dalje, postupno su se počele stvarati materijalne mogućnosti i za svjetovno obrazovanje hrvatskoga stanovništva Markgrofovije Istre i Kvarnerskih otoka. Veliku je pomoć đacima i studentima u obrazovanju pružila upravo *Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri*, utemeljena na Kastavštini 1874. godine. Zadatak je Bratovštine bio stipendiranje darovitih mladića i njihovo školovanje. Jedan je od osnivača bio i Frane Mandić koji je u Grazu darovao dvije forinte i tako bio među prvima u Imeniku članova društva. Frane Mandić polazio je gimnaziju u Trstu, Senju i nekadašnjoj Rijeci, a potom studira medicinu u Beču i Pragu. Najprije je bio samostalni liječnik u Trstu, a potom je postao željeznički liječnik nadzornik zdravstvene službe. Svojim ozbilnjim pristupom rješavanju zdravstvenih teškoća i problema u velegradu kakav je bio Trst, Mandić je relativno brzo postao veoma ugledan liječnik i zdravstveni djelatnik uopće. Veoma se rano aktivno uključio u hrvatska

"Crevina" u Kastvu - zavičaju Frane Mandića (Izvor: Lokalpatrioti Rijeka)

preporodna zbivanja u tršćansko-me i istarsko-otočnome području. Poput brata Matka, u Trstu je počeo blisko surađivati s isto tako ugrozenim Slovencima, a kako je imao stabilnu i u to doba veoma unosnu službu sa znatnim prihodima, dr. Frane Mandić mogao je i novčano presudnije pomagati preporodne akcije Hrvata i Slovenaca. Osim toga, kada se ukazala potreba, aktivno se uključio i u političke borbe.

Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri

Tako je 1885. hrvatska stranka na izborima za Carevinsko vijeće kandidirala u gradovima dr. Mandića, a protukandidat mu je bio talijanac dr. Vidulich, inače kandidat društva *Società politica istriana*, koje je nastojalo uzdržati i širiti talijanstvo u Istri. Frane Mandić bio je kandidat Edinosti i Naše sloge, koje su štitile Slavene Istre. Naravno, bila je to unaprijed izgubljena izborna bitka jer su u gotovo svim gradovima absolutnu vlast imali predstavnici talijansko-talijanskoga sloja, iako je on bio u manjini u odnosu na absolutnu većinu hrvatskoga pučanstva u Istri i na Kvarnerskim

otocima, pa i u znatnom broju gradova. No u tom trenutku nije bilo bitno pobijediti – znalo se da se to ne može učiniti. Bilo je bitno pojaviti se na poprištu izborne borbe, istaknuti hrvatskoga kandidata, i to vrlo uglednoga liječnika Hrvata. Takva je ličnost bio upravo dr. Frane Mandić. Kao student medicine 1874. g. sudjelovao je u osnivanju spomenute *Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri*, koja je stjecajem nesretnih povijesnih okolnosti od prvoga prosvjetnog udruženja postala i prva politička organizacija uopće u Markgrofoviji Istri s Kvarnerskim otocima. Mandić je i na svome primjeru vrlo dobro osjetio koliko je potrebno takvo potporno udruženje koje će financijski omogućiti stvaranje prijeko potrebnoga školovanog kadra Hrvata u ovome najzapadnijem hrvatskom prostoru, u kojem gotovo uopće nije bilo pučkih škola i nijedne srednje škole. No još je za njegova života došlo do osnivanja prve privatne gimnazije (franjevačkoga samostana na otoku Košljunu, 1894.), a potom i službeno-javne gimnazije (Pazin, 1899.). (nastavlja se)

Milena Krajcar

Dana 19. 8. 2021. god., okrijepljena svetim sakramentima, predala je svoju dušu Bogu Milena Krajcar iz Krajcar Brijega u 96. godini života. Gđa Milena rođena je 17. 9. 1925. u mnogobrojnoj narodnjačkoj obitelji Antuna Ferenčića i Marije rođ. Zović u Malom Ježenju. Bila je četvrta od 13-ero djece. Odgajana je od mali nogu u poslušnosti i marljivosti te upoznavanju vjere i pouzdanja u Boga. Pomagala je roditeljima na poljoprivrednom imanju, kao i u odgoju mlađih sestara i braće. U veljači 1948. god. udaje se za Ivana Krajcara te odlazi iz rodnoga sela noseći u srcu ljubav prema ljudima i Bogu. Postala je sretnom majkom petero djece: sinova Klaudija i Marija te kćeri Marije, Hilde i Olivije. Oni su joj podarili 13-ero unučadi na koje je bila posebno ponosna. Dočekala je i 7 prounuka. Cijeli je život proživjela u skromnosti i poniznosti radeći zajedno sa suprugom i svekrvom na poljima i uzgajajući stoku te su tako podigli i školovali djecu. Uvijek je bila spremna pomoći svakome, tako je sve do duboke starosti kopala u vrtu, a kad bi vidjela da je korov obrastao vrt kod susjeda, ona bi samoinicijativno i njega uredila. Ništa joj nije bilo teško. Uz veliku marljivost u radu resila ju je i postojanost u molitvi i velika vjera u Boga. Ona joj je davala snagu u raznim poteškoćama koje život sa sobom nosi, a posebno u njegovanju bolesne

svekrve Marije, s kojom je proživjela preko pedeset godina, i u vrijeme duge bolesti supruga Ivana. Dokle god ju je služilo zdravlje, nikad nije propuštalala svetu misu, najprije u Sv. Petru u Šumi, a kasnije u Žminju kad je njihovo mjesto pripalo župi Žminj. Više puta u životu postila je cijelu Gloriju. Posebno se radovala kad bi je posjećivale časne sestre ili svećenici. Kako ju je životna snaga polako napuštala, potpuno se posvetila molitvi. Imala je jednu stolicu i na njoj povješano desetak krunica iz različitih svetišta i različitih boja. Svaká je bila za drugu nakanu pa bi tako po jednu cijelu izmolila: za djecu, za unuke, za sve žive iz sela, za sve mrtve iz sela, za braću i sestre, za svećenike i tako redom nizala bi ona svoje molitve po cijeli dan. Redovito je čitala vjerski tisak te rado raspravljala o prilikama u Crkvi i svijetu. Na žminjskom groblju riječ oproštaja izrekli su domaći župnik vlč. Jordan Rovis, uz prisustvo vlč. Željka Zeca, a na misi zadušnici koja je uslijedila odmah nakon sprovođa od gđe Milene oprostili su se i vlč. Marijan Kancijanić te vlč. Josip Kalčić (bratić njezina pok. supruga). U prigodnoj propovijedi župnik Rovis spomenuo je jednu poslovicu: »Živjeti život ne znači proputovati ravnici», pogotovo jedan tako dug i bogat život. Spomenuo je i jednu criticu iz susreta s tetom Milenom kada ga je upitala: »Ma gospodin, ja se bojin da ne bih Boga

štufala s tolikima molitvami?» na što joj je on odgovorio: «Blago obitelji koja u kući ima takovog molitelja!» Cijeloga je života nesebično radila i pomagala druge pa ju je Bog nagradio da i ona u starosti i nemoći bude brižno njegovana od strane svoje nevjeste Pine i sina Klaudija te njihove djece. Umrijeti u svome domu, okruženi djecom i unucima, san je svake majke i oca, naročito u današnje užurbano vrijeme. Teta Milena je mogla spokojno sklopiti oči kada se oprštaла od svojih najmilijih vidjevši ih sve oko svoga kreveta, ponosna kakvu je djecu odgojila.

Draga teta Milena, neka Vaše trudno tijelo otpočine u krilu Onoga u kojega ste cijelog života vjerovali, a Vaše molitve neka i s neba kao rosa milosti padaju po nama s kojima ste živjeli i susretali se te bili na razne načine povezani, dajući nam snage, ufanja i ljubavi. (Mirjana Ferenčić)

Ne bojimo se, Marija je s nama

Prve nedjelje mjeseca listopada o. g., koji je inače, uz svibanj, posvećen našoj Nebeskoj Majci Blaženoj Djevici Mariji, ponovno smo održali procesiju na čast Majke Božje od Krunice. Ponovno, jer su epidemiološke mjere izazvane pandemijom svjetskih razmijera COVID-19 virusa otklonile vanjske procesije iz vjerničkoga života u protekle dvije godine.

No, dobri Bog, naš Nebeski Otac, po muci i smrti na križu svoga ljubljenoga sina Gospodina našega Isusa Krista i po zagovoru Njegove presvete majke Marije nikad nas ne ostavlja same, ne prepusta nas smrti i očaju, nego nam uvijek poslije mraka i nevremena, makar se nad nama nadvijaju oblaci raznih strahova i tjeskoba od bolesti, smrti, siromaštva, neizvjesnosti sutrašnjice, svekolikih svjetskih kriza, gospodarskih, moralnih i duhovnih, demografskih i dr., podjela među ljudima, ratova, nasilja i mržnje – šalje i pruža svoju spasonosnu, otkupiteljsku ruku. Marija, presveta Bogorodica, dala nam je najčudotvornije sredstvo nad cijelim svijetom i vremenom – Krunicu, tu čudesnu molitvu

koja spaja Nebo i Zemlju, koja nas u razmatranju Isusova života i otkupiteljskoga djela u smrti i Njezinim, Marijinim sudjelovanjem u tomu, dovodi do jedinoga pravoga cilja: istinske sreće i vječnoga života.

Tako smo opet, puni dragosti i miline, puni dječjega pouzdanja, sa samo Njoj svojstvenim mirom i osjećajem zaštite, noseći njezin lijep, živopisan kip vedrih boja, sa Sinom, Otkupiteljem svijeta u naručju, urešen lovoriom vjenčićima, prošli starim dijelom grada Pićna, moleći Slavna otajstva Krunice, praćeni gromoglasnom zvonjavom s obližnjega zvonika. „Učinite kako vam kaže, On vas ljubi i neće vas ostaviti“, kao da nam poručuje svojim nježnim i blagim pogledom. Hodati s Marijom u procesiji, osjetiti Njezinu živu nazočnost i majčinski zagrljaj, skupiti se simbolično uz njezin kip, koja je to milost! Jer, kao što se nikad još nije čulo da se Marija oglušila na bilo čiju iskrenu molbu i vapaj, tako se još nije čulo da od procesija nije bilo dobrih plodova i uslišanih zaziva. Ne bojimo se, Marija je s nama, a po Mariji i sam naš Gospodin. (Davorka Smoković)

LJETNI KAMP ZA MLADE - CRES, 2021.

Od 26. kolovoza do 1. rujna mladi Labinskog dekanata boravili su na otoku Cresu. Sudjelovali su na ljjetnom kampu za mlađe kojeg su organizirali milosrdna sestra sv. Križa Mirjam Jerković i pater Ivan Dominik Iličić.

Kamp je bio ispunjen različitim aktivnostima – od pranja suđa i metenja, do molitve i klanjanja. Tema kampa bila je Blažena Djevica Marija. Budenje je bilo u 7 h kako bismo mogli pripremiti doručak, razgibati se i napokon, započeti dan molitvom. Nakon doručka trebalo je oprati suđe, očistiti i pomoći u kuhinji oko pripreme ručka, a onda dolazi najzanimljiviji dio – nagovor. Kako je tema kampa bila Blažena Djevica Marija, svakog ju je dana s. Mirjam predstavila na drugačiji način. Prvoga dana govorila je o Njoj kao ženi koja predstavlja izraelski narod – Crkvu. Ona je majka onoga koji je stvorio Crkvu – Isusa. Zaključili smo da je uloga svake žene u Crkvi ona koju je i Marija imala – predstaviti ju, dok svećenik predstavlja Isu-

sa. Drugoga je dana govorila o volji Božjoj i strahu slijediti istu. Ljudi danas žele biti apsolutno sigurni i sve isplanirati, iako to s Bogom nije uvijek tako.

Oni se boje podnijeti žrtvu za ono što Bog traži od njih zbog straha od promašaja i pada. Marija se nije bojala, već je rekla: „Fiat mihi!“, što znači: „Neka mi bude!“. Ona je prihvatile nositi našega Spasitelja u svojoj utrobi i podnijeti muku zajedno s Njim jer je htjela vršiti volju Božju. Trećega je dana s. Mirjam govorila o Mariji kao o Majci Crkve. Crkva smo mi – ono ranjeno, grešno... Ali, Isus je ono dobro, savršeno... Marija je tu da nas zagovara. Ona zna što Crkvi nedostaje baš kao što je znala da na svadbi u Kani Galilejskoj nedostaje vina. Marija nas najbolje poznaje, zna sve naše slabosti, ali nas takve ne ostavlja, nego nam je stup u svakom trenutku. Zadnjega smo dana razgovarali o poniznosti. Ponizan je čovjek onaj koji zna istinu o sebi, a Marija je to savršeno znala. Rekla je: „Odsad će me svi narodi zvati Blaženom jer velika mi djela učini Svesilni...“. Da

bismo spoznali istinu o sebi, prvo moramo upoznati Boga i spoznati istinu o Njemu. Svako dobro koje učinimo, nije naše, od Boga je. Mi smo maleni, ali ne bezvrijedni, nego ljubljeni. To je istina o nama! Nakon nagovora, imali smo individualni rad – samostalno razmatranje svake teme, a potom bismo iznijeli svoje mišljenje u grupi. Svi smo do tada već ogladjnjeni pa smo se uputili na ručak. Nakon ručka i pranja suđa imali smo slobodno vrijeme – mogli smo prošetati, okupati se u moru ili malo odspavati, a onda je u 18:15 h bilo vrijeme za krunicu i sv. misu. Poslije sv. mise smo večerali. U 21 h je bilo klanjanje. A onda je bilo vrijeme za igru i spavanac!

Svakoga dana isti program... Čini se dosadno, ali zapravo nije bilo! S 30 novih ljudi ne može biti dosadno! S Isusom i Marijom još manje! Svakako, predivno iskustvo ispunjeno milostima i vjerujemo, nama mladima iz Labinskog dekanata, zaista nezaboravno i blagoslovljeno!

(photo: Miriam Smilović;
text: Paola Širol)

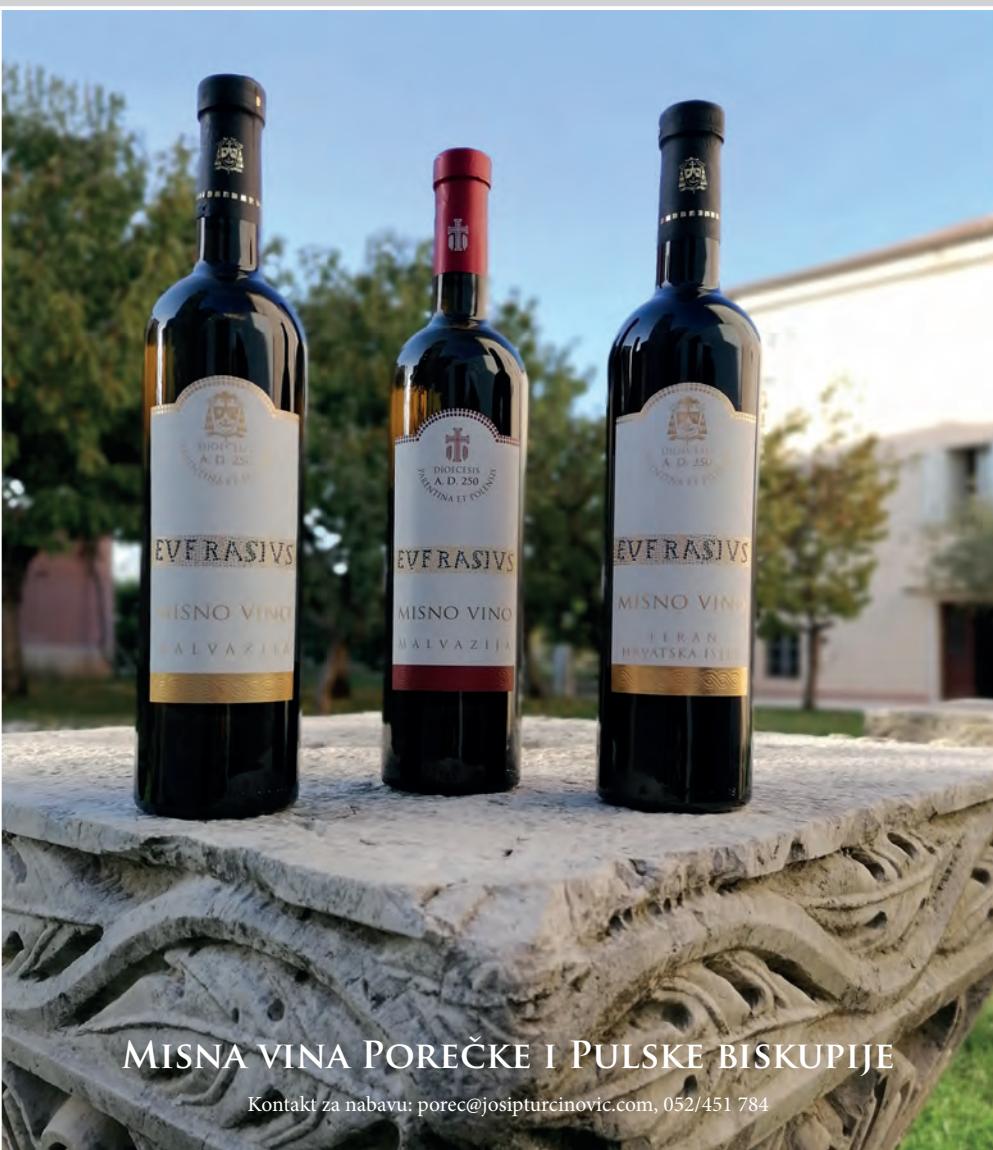
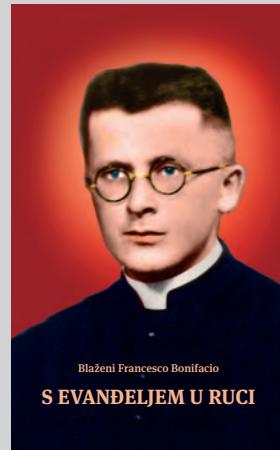
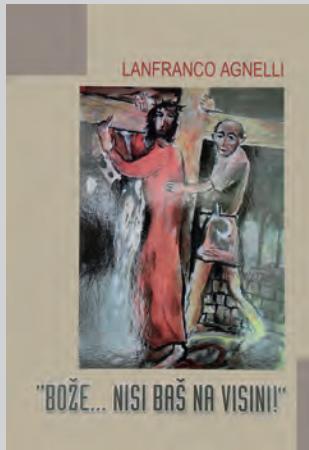
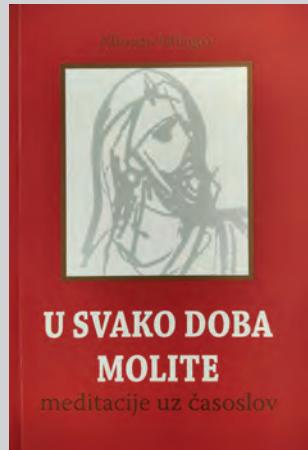
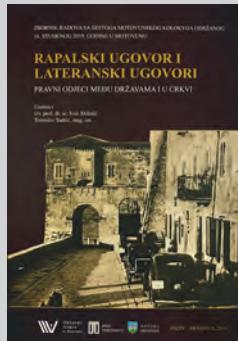
POSJETITE KNJIŽARE "JOSIPA TURČINOVIĆA"

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIĆ d.o.o. Pazin
Narudžbe na tel. 052/ 624 342

Prodavaonice:

PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082
PULA, Danteov trg 1, tel. 052/216 498
POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784

Radno vrijeme
Pon - pet 9-16 h, sub 8-13 h
Pon - pet 9-16 h, sub 8-13 h
Pon - sub 9-18 h

MISNA VINA POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

Kontakt za nabavu: porec@josipturcinovic.com, 052/451 784

Zvonik župne crkve Uznesenja Marijina u Vrhu

Na vrhu brda sjeverno od jezera Butoniga, u Buzetskom dekanatu, smjestio se istarski gradić – Vrh. Vrhuvština broji 17 sela u kojima živi petstotinjak stanovnika.

Zvonik župne crkve Uznesenja Marijina u Vrhu sagrađen je 1904. godine i odvojen od crkve desetak metara. Kao i već predstavljeni trviški i onaj na Brdu, visok je trideset pet metara. Sagrađen je od klesanoga kamena, površina mu je glatka, dok su ugaoni kameni blokovi grublje fakture. Tijelo zvonika krasi tri zidna vijenca, a prostorija za zvona na svakom je licu zvonika prošupljena jednom polukružnom biforom. Iznad zadnjega zidnog vijenca sjedi osmerokutni „bubanj“ s okruglim prozoričićima, a završava prilično visokom osmerokutnom piramidom s metalnim križem na vrhu.

Just Ivetač prije tridesetak godina u *Istarskim uskličnicima* bilježi: „Za razliku od većeg broja javnih satova u Istri, velika ura na zvoniku u Vrhu je jušta – točno otkucava vrijeme iz sata u sat i iz kvarta u kvarat.“ Tako je i danas. Ima tri zvona, a jedno je, iz 1895. godine, izloženo pored ulaza u župnu crkvu. Prema natpisu izliveno je u uglednoj ljevaonici Francesca Broilića iz Udina – Gorizia. Dok hrvatski natpis sa zvona svjedoči tko su u to vrijeme bili vodeći ljudi u mjestu: *plovani Ivan Vranić, starešina Mate Grbac, župan Antun Fle(go) te odbornik Andrija A.* (dio je slova uništen).

Vrhuvski zvonik, na nadmorskoj visini od 396 metara, zasigurno pruža lijep pogled na okolicu i okolne zvonike. Svojim točnim odbrojavanjem sati podsjeća da darovano nam vrijeme nije samo neprekidni slijed promjena, već prilika za slavljenje Gospodina te upozorava da, u hodu prema vječnosti, vrijeme bježi – *tempus fugit.* (np)

